

תמצית העמוד

סיכומי גפ"ת קצרים וברורים ללומדי העמוד היומי

גליון 26 | פסחים נ"ד - ע. | חשון כסלו ה'תשפ"ו

תמצית

להתענג בדיעת התורה

מבית האסורים), וכיון שיש בהם תר קצת בחול המועד, י"ד שהוא קל מותר לכולם. ורבי יוסי בר יהודה מתיר אף ברצענים, שהרי זה מותר בחול המועד (לעולי רגלים, וכתבו התוס' דמבואר מכאן שרק לעולי רגלים מותר לתקן מנעלים בחול המועד ולא לשאר בני אדם, ואינו דבר האבד שמא יקרעו יותר, שהרי יכול לקנות חדשים). ולת"ק אין למדים תחילת מלאכה מנעלים חדשים, מסוף מלאכה תיקון מנעלים.

ביצים לתרנגולות - מותר להניח ביצים תחת התרנגולות ב"ד להתחמם ולגדל אפרוחים, וי"א דאירי בשובכים ליונים. ותרנגולות המחממות ביצים שברחה מעל הביצים מותר להחזירה למקומה אף בחול המועד משום הפסד הביצים, דדבר האבד מותר, לרב הונא דווקא אם כבר ירבה ג' ימים על הביצים הללו מותר להחזירה, שכבר אין הביצים ראויים לאכילה, ועדיין לא עברו ג' ימים מאז שברחה שלא פסקה חמימותה וקל להחזירה, אבל אחרי ג' ימים מאז שברחה דטורח גדול להחזירה, או בתוך ג' לשיבתה שעדיין לא הופסדו הביצים לגמרי אסור להחזירה. ולרב אמי מותר אם ברח בתוך ג' ימים לשיבתה, דאף להפסד מועט חששו שכבר אינם ראויים לאיסטניס וצריכים למכור בזול למי שדעתו יפה.

גריפת הזבל - לאביי גורפין את הזבל מתחת רגלי הבהמה ב"ד, ובמועד מסלקים לצדדים ולא לאשפה שמחוץ לחצר, הזבל שברפת מוציאין אותו לאשפה, לרבא אם נעשתה החצר כרפת שנתקלקלה כולה ואין מקום לסלק לצדדים מותר לפנות לאשפה אף בחול המועד.

הולכת כלים לאומן ומהאומן - מוליכין כלים לבית האומן ב"ד ומביאים כלים מבית האומן ב"ד אע"פ שאינם לצורך המועד, ובחול המועד לצורך המועד מותר ושללא לצורך המועד אסור, ואם אין לאומן מה יאכל נותן לו שכרו ומניחו אצלו, ואם אינו מאמינו שלא ימכרם לאחר, וי"מ שאינו מאמינו שלא יחזור ויתבע שכרו מניחם בבית הסמוך לו, אבל לא יביאם לביתו הרחוק מבית האומן מפני הטורח, ואם חושש שמא יגנוב יביאם לביתו בצניעא. וכתבו התוס' דאם בבית הסמוך חושש שיגנוב, יכול להביאם בצניעא לביתו, ולא הזקיקוהו להניחם בבית שלישי.

ששה דברים עשה חזקיהו המלך

נ"ו. על ג' הודו לו - גירר עצמות אביו על מיטה של חבלים ולא קברו בכבוד בדרגש ומיטה נאה, משום כפרה ומשום קידוש השם. כיתת נחש הנוחשת לפי שהיו טועים אחריו. גנז ספר רפואות לפי שלא היה ליבם נכנע על חלים אלא מתרפאים מיד. והודו לו.

ועל ג' לא הודו לו - קיצץ דלתות היכל ושגרם למלך אשור. סתם מי גיחון העליון והיה לו לבטוח בקב"ה שאמר "וגננתי על העיר הזאת להושיעה". עיבר ניסן בניסן לאחר שנכנס ניסן עשאו אדר, כיון שהיו הרבה שלא הספיקו להטירה מהטומאות שהחזיקו בהם בימי אביו אחז הרשע, ולא הודו לו דכתיב "החודש הזה" זה ניסן ואין אחר ניסן.

שנוהגים לעשות מלאכה, רשב"ג אומר שאדם יכול לעשות עצמו ת"ח (אך אינו מחויב), ולא חיישינן ליוהרא, ולרבנן אסור דחיישינן ליוהרא.

מתי חוששים למחזי כיוהרא - הנה מצינו לגבי ק"ש לילה ראשון של נישואין, שלר"ג אסור לחתן לקרוא דחיישינן ליוהרא ומוחים בו, ולרבנן מותר, והכא לענין מלאכה בת"ב שמעינן איפכא. ריו"ח אומר שמוחלפת השיטה באחת מהם. ולרב שישא בריה דרב אידי יש חילוק בין המקרים, רבנן סוברים שבמלאכה אסור להיות שונה משאר הציבור שעושים מלאכה, אבל בק"ש מותר לחתן לקרוא שהרי כולם קוראים, ורשב"ג סובר שבק"ש אסור דאנן סהדי שאינו יכול לכונן, אבל במלאכה מותר מפני שחושבים שאין לו מלאכה לעשות.

עשיית מלאכה בערב פסח

ובחול המועד

הגמרא חוזרת למה שנתבאר בתחילת הפרק שיש חילוקי מנהגים ממתי אסור לעשות מלאכה בערב פסח, ומבארת את חילוקי המנהגים בזה, ואלו מלאכות מותרות לב"ע, ואגב זה מבארת הגמרא בכמה מלאכות אם מותר לעשותם בחול המועד או לא.

ליל י"ד ויומו בגליל וביהודה - לר"י י"ד ניסן אסור מדינא בעשיית מלאכה ביהודה מחצות ובגליל לב"ש מהלילה ולב"ה רק ביום, לר"מ אין האיסור מדינא אלא ממנהגא כל מקום מה שנהגו.

נטיעה לפני פסח - לר"י המונכש מבין תבואת דגן ב"ג, ונעקרה בידו השיבולת עם השורש, שותלה במקום הטיט שממחרת להשריש והקרבת העומר מתירה רק מה שהשריש, ואין שותלה במקום הגריד - מקום יבש שאינו ממהר לקלוט. הגמ' מבארת שהרכבה שלא קלטה בתוך ג' ימים שוב אינה קולטת, ועל כן לרבא אף ב"ד יכול לזורעה, מפני שעד הקרבת העומר יש ג' ימים, והיינו מקצת י"ד ט"ו ומקצת ט"ז, אלא דאירי בגליל, וכבית שמאי דאסור אף בלילה, או דבליילה אין רגילים לזרוע. ולרבינא איירי אף ביהודה וב"ד לא מועיל כי לא אומרים פעמיים מקצת היום ככולו גם מקצת י"ד וגם מקצת ט"ז. וכתבו התוס' דאף דהרכבה שאינה קולטת ג' ימים שוב אינה קולטת, מ"מ אסור לשתול במקום הגריד, או משום ששם מאחרת לקלוט יותר מג', או שמא ישתול אותה במקום הטיט אחר העומר.

גמר מלאכה - כל מלאכה שהיא לצורך המועד, והתחיל בה קודם ל"ד, גומרה ב"ד אפי' במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה, אבל להתחיל אסור אפי' לצורך המועד, ואפי' צלצול קטן לחגור, או שבכה קטנה לראש, ומלאכה שאינה לצורך המועד אסור אף לגומרה.

נ"ה: מלאכות המותרות - החייטים הספרים והכובסים מותרים בעשיית מלאכה בערבי פסחים עד חצות, שכן מלאכות אלו מותרות באופן מסוים אף בחול המועד (ההדיוט שאינו אומן בכך תופר כדרכו, ותספורת וכבוס מותר לבא ממדה"י וליוצא

נ"ד: ג' דברים עלו במחשבה ליברא, ואם לא עלו דין הוא שיעלו לקיום האדם, המת שיסריח שלא יצניעו אותו קרוביו ויראו את צערם תמיד לפנייהם, ושישתכח מן הלב, והתבואה שתקריב שלא ישמרוה בעלי בתים ויביאו רעב לעולם, וי"א המטבע שיצא.

שבעה דברים מכוסים מבני אדם, יום המיתה,

יום הנחמה מתי יתנחם אדם מדאגתו, עומק הדין הרוב טועים בו, וי"מ עומק הדין העתיד, מה בליבו של חברו, ובמה ישתכר, ומתי תחזור מלכות בית דוד, ומתי תכלה מלכות חייבת רומי.

הלכות יום הכיפורים ותשעה באב

יום הכיפורים ותשעה באב אסורים באכילה שתיה רחיצה נעילת הסנדל ותשמיש המיטה, יום הכיפורים אסור במלאכה מדאורייתא, ותשעה באב אסור בלימוד תורה (מלבד דברים הרעים). הגמרא מבארת כמה דינים הנוהגים ביום הכיפורים ותשעה באב.

לשמואל אין תענית ציבור בבבל אלא תשעה באב. והיינו שאין נוהג בו חומר תענית ציבור, לאכול מבעוד יום ולאיסור מלאכה (משא"כ תשעה באב שיש מקומות שנהגו שלא לעשות. תוס') ושאר חומרות, והטעם משום שבבל אינה צריכה לגשמים.

בין השמשות של תשעה באב לשמואל מותר באכילה ומלאכה, ולרבא וריו"ח אסור. ובין השמשות של יו"כ אסור ואפי' מבעוד יום אסור, דתוספת יו"כ דאורייתא. וט' באב תוספתו מותרת. תוס'.

אם יש ספק בקביעת דירחא, יו"כ אסור ב' ימים ותשעה באב מותר. וכן יש חילוק בין יו"כ לתשעה באב לענין דיעבד, שיו"כ בכרת, ותשעה באב איסורא בעלמא. וכתבו התוס' שאם יש ספק בבבל מתי קבעו את החודש בא"י, היו עושים יו"כ יום אחד, ורק אם מסתפק אפי' בא"י כגון המהלך במדבר, עושה ב' ימים כשאר ספק דאורייתא דלחומרא.

עוברות ומניקות מתענות ומשלימות בתשעה באב כמו ביו"כ.

אמר ריו"ח תשעה באב אינו כתענית ציבור, י"מ דהיינו לענין נעילה שבתענית ציבור היו מתפללים נעילה, שאע"פ שאמר ריו"ח הלוואי יתפלל אדם כל היום ואין בזה איסור ברכה לבטלה, היינו רשות דבתענית ציבור חובה מדרבנן להתפלל נעילה, ובתשעה באב אינו חובה, ומותר להתפלל ככל ימות השנה. ואב"א שאינו כתענית ציבור לענין כ"ד ברכות, ואב"א אינו כג' תעניות ראשונות שגוזרים על הגשמים אלא כאחרונות שאוכלים ושותים רק מבעו"י. וכתבו התוס' דדברי ריו"ח הלוואי שיתפלל הם רק בספק אם התפלל, ומ"מ זה סיבה שיוכל להתפלל ביו"כ כמו בשאר תענית ציבור. ומשני דהוי רשות, והיינו שאינו חובה אלא מצוה.

רחיצה - לרבי אלעזר אסור לאדם שיושיט אצבעו במים בתשעה באב, כמו ביו"כ, ובתענית ציבור מותר פניו ידיו ורגליו. וכתבו התוס' שבתענית ציבור מותר אף לרחוץ כל גופו בצונן.

נ"ה. מלאכה - במקום שנהגו לעשות מותר לעשות, ומקום שנהגו שלא לעשות אסור לעשות, ות"ח בטלים ממלאכתם בתשעה באב, אף במקום

ששה דברים עשו אנשי יריחו

הרכבת דקלים- אנשי יריחו היו מרכיבים דקלים ביי"ד ניסן, שהיו מביאים הדס לח, ושיכר של דפנא, וקמח שעורים המונח בכלי שלא עברו עליו מ' יום מזמן הטחינה, ומרתיחים אותם ושמים בלבו של הדקל, (ואם לא עושים כך לאילנות שבתוך ד"א שלו הם מתייבשים). ולרב אחא בריה דרבא היו מניחים ענף של דקל זכר בת שנתה לתוך סדק שהיו עושים בדקל נקיבה. בפירוש ראשון כתב רש"י שאין כאן זכר ונקיבה, ונקרא זכר לפי שמכיסים אותו בענף האילן, ובפירוש השני כתב שדקל נקיבה אינו עושה פירות, וכשמכניסים בו ענף של זכר הוא עושה פירות. ולא מיחו בידם חכמים.

כורכין את שמע- לר"מ אנשי יריחו לא היו מפסיקים בין שמע לואהבת, וצריך להאריך באחד ולהפסיק בין אחד לואהבת, שבפסוק ראשון כל אחד מקבל עול מלכות שמים, והפסוק השני הוא לשון ציווי, ולתוס' לא היו מפסיקים בין שמע לשם ד', וזה נשמע שאומר לד' שישמע ויענה. לר"י היו מפסיקים אלא שלא היו אומרים ברוך שם וי"מ שהיו אומרים אותו בקול רם, לרבא לא היו מפסיקים בין היום לעל לבבך. ולא מיחו בידם חכמים.

ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, וחשש שיש בזרעו פסול, ואמרו לו שמע ישראל וכו' כשם שאין בליבך אלא אחד כך אין בליבנו אלא אחד, ואמר יעקב ברוך שם וכו'. ותיקנו חכמים שיאמרוהו בחשאי מפני שמושה לא אמרו, משל לבת מלך שהביאו לה ציקי קדירה בחשאי מפני שהריחה. והיכא שיש מינים התקינו שיאמרו אותו בקול רם שלא יאמרו שאומרים בחשאי דבר שאינו הגון.

קצירה וגדישה לפני העומר- קצירה מותרת לפני

העומר ביריחו, שהרי במקום שאין מביאים ממנו עומר אין איסור לקצור, ולא חששו חכמים שיבואו לאכול, כיון דחדש בדילי מיניה כל השנה, אבל גדישה אסורה דכיון דליכא פסידא גזרו חכמים שימתינו שמא יבוא לאכול ממנו, ואנשי יריחו היו גודשים לפני העומר, ולא מיחו בידם חכמים.

לא מיחו בידם- לר"מ הכונה שעשו כך ברצון חכמים, ואמר לו ר"י שא"כ כל אדם יוכל לעשות כך, אלא הכונה שלא מיחו בידם.

נ"ו: התרת גמזיות של הקדש- אנשי יריחו היו נהנים מענפי חרוב ושקמה של הקדש, שהוקדשו העצים וגדלו בהם ענפים חדשים, מפני שסברו שלא הוקדשו אלא הגזעים ולא הענפים שגדלו אח"כ, דסברי כמ"ד אין מעילה בגידולים, ומיחו בידם חכמים, דאף דמעילה ליכא איסורא איכא.

אכילת פירות שנשרו בשבת- אנשי יריחו היו פורצים פרצות בגינותיהם בשני בצורת, כדי שיוכלו עניים לאכול בשבת פירות הנושרים, ומיחו בידם חכמים. י"א שנחלקו אנשי יריחו ורבנן בשל מכבדות תמרים שנפל לתוך כפות התמרים שבראש הדקל (והם כפופים זו אצל זו כעין כלי), אם גוזזרים שמא כיון שהם גבוהים יעלה ויתלוש דהוי אב מלאכה, אבל בשל כיפין הענפים הנמוכים מותר אף לחכמים דאין כאן תמרים מחוברים, ואינו מוקצה אע"פ שבבין השמשות היו מחוברות והוי מוקצה מחמת איסור תלישה, ומיגו דאתקצי לבין השמשות אתקצאי לכולה יומא, דמוכן לעורבים הגדלות בביתו לשם גדולה דמותר להעמידם עליהם לאוכלם הוי מוכן לאדם, דכל מידי דחזי ליה לאיניש לא מקצה דעתיה מיניה, (אבל דבר המוכן לאדם אינו מוכן לכלבים, ולכן נבילה שנתנבלה בשבת אסורה

לכלבים, מפני שבבין השמשות היתה עומדת לאדם). וי"א שנחלקו בשל כיפין אם מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם, אבל בשל מכבדות לכו"ע אסור שמא יעלה ויתלוש.

והקשו התוס' איך יכול לעלות על האילן בשבת, ואפי' בין הכיפין אסור שהרי הוא משתמש באילן (ולא משמע שמותר רק בפחות מג' טפחים סמוך לקרקע), ועוד שהרי אסור לאכול פירות שנתלשו בשבת. ועל כן פירשו דאיירי בנתלשו לפני שבת ובשבת נפלו לארץ, והמחלוקת היא בשל מכבדות אם חוששים שאם יאכל את מה שנפל יעלה ויתלוש, אבל בשל כיפין שאין שם מחוברים מותר לכו"ע. ובירושלמי מפרש דאיירי שאין ידוע מתי נפלו.

שיטת ר"י שנבילה נקראת מוכן לאדם אע"פ שאסור לשחוט בשבת, כיון שהיא מצד עצמה ראויה אלא שאסורה.

מה חייב בפאה-

חיוב פאה מדאורייתא אינו חייב אלא זית וכרם ושדה, תוס'. ומזדבנן שי"ך גם בדבר שהוא אוכל (למעט ספיחי סט"ס וקוצה שהם קשים לאכילה, אבל סט"ס וקוצה שאינם ספיחים ראויים לאכילה), ונשמר (למעט הפקר), גידולו מן הארץ (למעט כמהין ופטרתיו), ולקיטתו כאחד (למעט תאנים שכל תאנה מתבשלת בזמן אחר), ומכניסו לקיום שיתקיים ימים רבים (למעט ירק) אבל מה שאין מכניסו לקיום לא תיקנו בו פאה דאינו דבר חשוב. ובתאנה לא תיקנו משום ביטול עניים, וכמהין ופטרתיו לא תיקנו משום שאין במינם דבר שהוא חייב. תוס'.

אנשי יריחו היו נותנים **פאה לראשי לפתות** העלים שמכניסים אותם לקיום ע"י דבר אחר האמהות (דבאמהות כו"ע מודו), דס"ל שזה נחשב מכניסו לקיום, ומיחו בידם חכמים דס"ל דלא חשיב מכניסו לקיום. ולרבי יוסי הם היו נותנים פאה אף לקפלוט, ולר"ש אף לכרוב ולא לקפלוט.

נ"ז: בן בוהין נתן פאה לירק ובאו עניים ולקטו וראה אותם אביו ואמר להם שיניחו מה שלקטו ויתן להם פי שניים מירק מעושר, כי אין נותנים פאה לירק משום דמפקע ליה ממעשר, דפאה פטורה ממעשר (דכתיב "ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך", וכן שביעית פטורה ממעשר דכתיב "ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה"), אבל ירק שאינו חייב בפאה חייב במעשר, וכתבו התוס' שאף שהפקירם אינו פטור ממעשר, דס"ל כב"ה שאין פטור ממעשר עד שיופקר לעניים ולעשירים, ואף לב"ש י"ל דהוי הפקר בטעות שאינו פטור ממעשר, ואמר להם שאין עינו צרה בהם, כדי שלא יחשבו שבא לדחותם.

חלוקת עורות הקדשים- בתחילה היו מחלקים את עורות הקדשים של עולה וחסאת ואשם וקרבנות ציבור כל ערב לאנשי בית אב שעבדו באותו יום, ומפני בעלי זרועות חילקום כל ערב שבת לכל ו' בתי האב, ולא יניחו לבעלי זרועות לקחת בכח, ומפני גדולי ח-שובי כהונה הקדישום כל כהני המשמרות לשמים לבדק הבית, ולא היו ימים מועטים עד שחיפו כל ההיכל בטבלאות זהב בעובי דינר, וברגל היו מניחים אותם ע"ג מדרגה בהר הבית, כדי שהעולי רגלים יראו שמלאכתם נאה ואין בה דופי.

ד' צווחות צווחה עזרה-

א' צאו מכאן בני עלי שטימאו היכל ד'.

ב' צא מכאן יששכר איש כפר ברקאי, שהיה כורך ידיו בשיראי בשעת עבודה שלא יתלכלכו. לרש"י חציצה פוסלת בקדשים דכתיב "ולקח הכהן" ועוד דבזיון הוא, וכתבו התוס' דהא דאמרינן גבי לולב לקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה, היינו כשהסודר מסייעו לאחוז בלולב כעין צבת. (ונענש בחייו שנחתכו ב' ידיו, שזלזל במלך ששאלו אם כבש או עז טעים יותר, והאמת ששניהם שקולים כאחד, כמבואר בקרא ובמתניתא).
ג' שאו שערים ראשיכם ויכנס ישמעאל בן פיאכי תלמידו של פנחס וישמש בכהונה גדולה.

ד' שאו שערים ראשיכם ויכנס יוחנן בן נרבאי תלמידו של פנקאי וימלא כריסו מקדשי שמים. (היה אוכל ג' מאות עגלים ושותה ג' מאות גרבי יין, ומ' סאה גוזלות בקינוח סעודה שהיה מגדל בביתו הרבה כהנים. ובימיו לא היה נותר במקדש).

תמיד נשחט

סדרי הקרבנות ועבודות המקדש

בכל יום היו מקריבים תמיד של שחר ותמיד של בין הערבים ועוד קרבנות רבים (בעיקר של יחידים), כל הקרבנות היו קרבים בין שני התמידים, מלבד הקטורת והדלקת הנרות וקרבן פסח וקרבנות מחוסר כיפורים בערב פסח. הגמרא מבארת מה היה סדר הקרבת הקרבנות ומגלן, ומתי היה זמן הקרבת תמיד של בין הערבים ופסח ביי"ד ניסן.

נ"ח. זמן הקרבת התמיד בכל יום- הזמן הכשר להקרבת התמיד הוא מכי ינטו צללי ערב, והיינו משש ומחצה, דכתיב "בין הערבים", והיינו מזמן שינטו צללי ערב מחצי שבע ואילך שהחמה נוטה למערב והצל נוטה למזרח. ותיקנו חכמים שזמן שחיתתו בפועל בימים רגילים בשמונה ומחצה (וזמן הקרבתו שעה אחת), מפני שהיו מקריבים לפני כן נדרים ונדבות, שהרי התמיד צריך להיות אחרון דכתיב "עליה חלבי השלמים" ודרשו חז"ל עליה על תמיד של שחר השלם כל הקרבנות כולם אבל אחרי תמיד של בין הערבים אל תקריב קרבן, ולכן אע"פ שזריזים מקדימים למצוות היו מאחרים זמן הקרבתו, ובשבת היו מאחרים אע"פ שאין בו נדרים ונדבות משום גזירת נדרים ונדבות דחול. (וכתבו התוס' ד"ה תמיד) שלא היו מאחרים יותר את התמיד, כיון שלא רצו להקריבו בצמצום סמוך לחשיכה).

זמן הקרבת התמיד והפסח ביי"ד ניסן-

לתנא דמתני' בערבי פסחים שהיו מקריבים את הפסח אחרי התמיד היו מקדימים את התמיד לשבע ומחצה, ואם ערב פסח חל בערב שבת שהיו צריכים לגמור צלייתו מבעוד יום דאין צלית הפסח דוחה שבת מפני שהיא צורך הדיוט ויכול לעשותה מבעוד יום, היו מקריבים את התמיד בתחילת הזמן בשש ומחצה.

תנו רבנן כסידורו בחול כך סידורו בשבת דברי רבי ישמעאל, ר"ע אומר כסידורו בערב פסח-

לאביי נחלקו בערב פסח שחל בשבת, שלרבי ישמעאל מקריבים את התמיד בשבע ומחצה, דס"ל דמוספים שהיו קרבים בשש קודמים לבזיכים –לבונה הנתונה בשתי בזיכים על שתי המערכות של לחם הפנים, שהיו מקטירים את הישנה להתיר את הלחם באכילה, ושמים חדשה, והיו צריכים שעה להתעסק בזה, ולא היו משנים לתחילת השעה השמינית כיון שלא רצו לשנותו לזמן חדש, או משום שהיו מושתהים עם הלחם עד שבע ומחצה. (ובשבת רגילה היו מקריבים בשמונה ומחצה, גזירה שבת אטו חול. תוד"ה רבי ישמעאל). ולר"ע בשש ומחצה כדינו, שהרי בשבת אין מקריבים נדרים ונדבות, דס"ל בזיכים קודמים למוספים.

וכן **לרבא נחלקו בערב פסח שחל בשבת**, אלא שלרבי ישמעאל מקריבים את התמיד בשמונה ומחצה דחיישינן לקלקול הבשר (כיון שאינו יכול לצלותו עד שתחשך. רש"י. ובתוס' כתבו משום שאין הדחת קרביו דוחה שבת) ולר"ע בשבע ומחצה ולא חיישינן לקלקול הבשר, אך לא בשש ומחצה אע"פ שאין נדרים ונדבות קרבים בשבת, דס"ל מוספים קודמים לבזיכים.

נ"ח: לרבה בר עולא נחלקו בכל שבת, שלרבי ישמעאל מקריבים את התמיד בשמונה ומחצה, ואע"פ שאין נדרים ונדבות קרבים בשבת, גוזרים שבת אטו חול -שמא יורגלו להקריבו בשבע גם בחול ויפסלו את הנדרים והנדבות שיוקרבו אח"כ, ולר"ע מקריבים את התמיד בשבע ומחצה ולא גוזרים שבת אטו חול, ולא בשש ומחצה משום דס"ל מוספים קודמים לבזיכים.

מנין שלא יהיה דבר קודם לתמיד של שחר להיות נקטר במערכה אחרי שנערכה שנאמר ”הַעֲוֹלָה” החשובה האמורה לפני שאר העולות תהיה עולה ראשונה. ואין לך דבר שקודם לתמיד של שחר אלא קטורת בלבד, דכתיב ”בבוקר בבוקר”. ופסוק זה מלמד שנדרים ונדבות אן קודמים לתמיד, ומדכתיב ”מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד” לומדים שמוסף לא קודם לתמיד, די"ל שמוספים יש להקדימם כיון שהם קרבן ציבור, וי"ל שנדרים ונדבות יש להקדימם כיון שהם מצוים. אי נמי קרא דהכא אתא להקדים הקטרת התמיד והפסוק השני מדבר על הקדמת השחיטה.

מנין שלא יהיה דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים (מלבד קטורת נרות פסח ומחוסר כיפורים בערב הפסח, וכדלהלן) שנאמר ”והקטיר עליה חלבי השלמים”, לאביי דריש עליה ולא על חברתה, ורבא דורש מ"השלמים" לשון השלם, עליה -על תמיד של בין הערבים השלם כל הקרבנות כולם ולא על תמיד של שחר. ואם נשארו אימורים שכבר נזרק דם הקרבן מקטירים אותם אחרי תמיד של בין הערביים דכיון שהיו ראויים להקרבה לפני כן, על תמיד של שחר הם מושלמים, דכתיב ”לא ילין חלב חגי עד בוקר” משמע שבלילה יכול להלין את האימורים. (נ"ט:).

נ"ט. סדר הקרבת הפסח הקטרת הקטורת והדלקת הנרות- קטורת נרות ופסח היו נעשים אחר תמיד של בין הערביים. י"א שהסדר הוא תמיד פסח קטורת ונרות. תמיד קודם לפסח, דבתמיד כתיב בין הערבים ובפסח כתיב גם בערב וגם בין הערבים. ופסח קודם לקטורת וקטורת קודמת לנרות, דכתיב ”יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר” ואין עבודה שכשרה להתחיל אחריה, וקטורת הוקשה לנרות. (עוד דורשים שיתן שמן בנר חצי לוג לכל נר כשיעור שיהיה דולק מערב עד בוקר אפי' בלילה ארוך, ושאין עבודה שכשרה מערב עד בוקר אלא זו בלבד). וי"א שהסדר הוא תמיד קטורת נרות פסח, שהרי בפסח נאמר בערב ובנרות נאמר בין הערבים, ומ"אותו" לומדים שהדלקת הנרות לאחר הקטורת.

קרבנות מחוסר כיפורים אחר התמיד-

מחוסר כיפורים כגון מצורע או זב ששכח ולא הביא קרבנותיו לפני התמיד, ומחוסר כיפורים אסור בקדשים ועונש כרת מביא קרבנותיו אחר תמיד של בין הערבים. לת"ק דין זה הוא דווקא בערב פסח, שמביא קרבנותיו וטובל פעם שניה לאכילת קדשים מלבד מה שטבל בשיביעי ואוכל את פסחו לערב, דעשה דפסח שיש בו כרת דוחה עשה דהשלמה, (וכיון שאין דחיה אלא אם בזמן הדחיה מקיימים את העשה, צ"ל ששוחטים עליו את הפסח לפני שדוחים את העשה, דשוחטים וזורקים על טבול יום ומחוסר כיפורים, וממילא בשעת הקרבת כפרתו הוא מקים את העשה של פסח כיון שבזה הוא נעשה ראוי לאכילת הפסח ואין הפסח פסול. ודעת ר"י שבעשה חמור הדוחה עשה קל א"צ לקיים את העשה החמור בזמן הדחיה. תוד"ה אתי). ולרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אף בשאר ימות השנה אם הביא שלמי נדבה לפני התמיד ואם לא יביא כפרתו לא יוכל לאוכלם, וגם לישראל יש עשה לאכול קדשים דכתיב ”ואכלו אותם אשר כופר בהם”, מביא קרבנותיו אחר התמיד.

לרב חסדא לא התיר רבי ישמעאל אלא בחטאת העוף שמביא מצורע עני, שאין למזבח אלא דמה, ועשה דהשלמה נאמר על ההקטרה, וטהרת המחוסר כפרה תלויה בחטאת ובאשם, (ולענין אשם מצורע שאינו בא מן העוף צ"ל שכבר קרב, וכן העולה של המצורע קרבה, ואף שכל חטאת קודמת לעולה דכתיב ”והקריב את אשר לחטאת ראשונה”, מ"מ בעולת מצורע כשר בדיעבד (תוד"ה דכתיב) אם הקדים את העולה לחטאת, דכתיב ”והעלה הכהן את העולה”).

ולרב פפא אף בהמה מביאה אחר התמיד, ומעלה ומלינה בראשו של מזבח, וקיסרנה אחרי תמיד של שחר, ולינה אינה פוסלת בראש המזבח, ואין חוששים לתקלה שהכהנים יחשבו שנשחטה הבהמה ונזרקה דמה לפני התמיד וקיסרום בלילה, דכהנים זריזים הם והמעלה יודיע לאחיו הכהנים ויזהרו בהם, ואע"פ שאין כפרה לפני אכילת הכהנים, דכתיב ”ואכלו אותם אשר כופר בהם”, ואין הכהנים אוכלים לפני ההקטרה, דכתיב והקטיר... והיה החזה לאהרן ובניו", הכא כיון שאי אפשר להקטיר משום עשה דהשלמה עשאם כמי שנטמאו או אבדו שהכהנים אוכלים (דכתיב ”והיה החזה לאהרן ובניו” מכל מקום) ובעלים מתכפרים, ואם הכהנים לא יאכלו אין הבעלים מתכפרים ואסורים בקדשים, אמנם היכא שהבשר אינו ראוי לאכילה כגון שנטמא אח"כ או יצא או נעשה נותר, הבעלים מתכפרים. תוד"ה יכול.

חטאות קודמות לעולות הבאות עמהם, ואפי' חטאת העוף של יולדת עשירה קודמת לעולת בהמה.

נ"ט: קרבנות שנשארו שנזרק דמן קודם התמיד ולא הספיקו להקריב מותר להלין האימורים למטה ומעלן ומקטין כל הלילה, דמהפסוק ”לא ילין חלב חגי עד בוקר” משמע שכל הלילה ילין, ואין בזה איסור של השלמה אחר תמיד של בין הערבים.

אסור להקטיר אימורי הפסח בליל ט"ו, דכתיב ”עולת שבת בשבתו” ולא עולת חול בשבת או ביו"ט, ואם חל י"ד בשבת מותר להקטירם בליל ט"ו דחלבי שבת קריבין ביו"ט, דכתיב ”לא ילין לבוקר זבח חג הפסח” משמע שבלילה מותר להלינם.

אלו מחשבות פוסלות בהקרבת הפסח

בשעת עשית עבודות הקרבן (העיקריות שהם שחיטה קבלה הולכה וזריקה) צריך לחשוב איזה קרבן זה ומי הבעלים, ואסור לחשוב אחת מד' מחשבות. א' לשם קרבן אחר (שינוי קודש). ב' לשם בעלים אחר (שינוי בעלים). ג' לזרוק או להקטיר או לאכול את הקרבן חוץ לזמנו (פיגול). ד' לזרוק או להקטיר או לאכול את הקרבן חוץ למקומו. ובפסח גם מחשבה שיאכלוהו אלו שאינם יכולים או שאסור להם לאוכלו (שלא לאוכליו) או שיאכלוהו כאלו שלא נמנו על הקרבן (שלא למנויו) פוסלת אם חשב זאת בשעת שחיטה. וכדלהלן.

מחשבת שלא לשמה- הפסח ששחטו שלא לשמו לשם שלמים, או קיבל או הילך או זרק שלא לשמו, פסול, דבד' עבודות הללו הפסח נפסל. וכתיב "זבח פסח הוא" שתהא זביחתו לשם פסח, ולמעט נשחט שלא לשמו.

לשמה ושלא לשמה- אם עשאו לשמו ושלא לשמו או שלא לשמו ולשמו, אם חשב כך בשתי עבודות (שחיטה קבלה הולכה זריקה) פסול לכו"ע, ואם חשב ב' המחשבות בעבודה אחת, לר"מ דס"ל לגבי האומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים) תפוס לשון ראשון ואם חשב קודם מחשבת שלא לשמו פסול, אבל אם חשב קודם מחשבת לשמו כשר, ולרבי יוסי בכל גוונא פסול דאף בגמר דבריו אדם נתפס (ולגבי תמורה תרעה עד שיפול בה מום ותימכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים). ובשני עבודות לא

שייך תפוס לשון ראשון, דכל אחת חשובה בפני עצמה לפסול את הזבח. הגמ' מנסה להוכיח אם המשנה יכול להיות גם כר"מ או דוקא כרבי יוסי ודוחה את הראיות.

ס. מחשבין מעבודה לעבודה- השוחט ע"מ לזרוק שלא לשמו וכדו' פסול, אע"פ שבעבודה השניה חשב בפועל לשמה, ולא שייך בזה תפוס לשון ראשון שהרי המחשבה השניה היא על עבודה אחרת.

מחשבת שלא לאוכליו וכו'- שחטו שלא לאוכליו חולה וזקן שאין יכולים לאכול כזית, (ואין בו מנויים אחרים. רש"י. והתוס' (ד"ה שחטו) כתבו דאיירי שיש בו מנויים אחרים, דאלי"כ אפילו בסתמא פסול כיון שאין לו אוכלים) פסול דכתיב ”איש לפי אכלו”, וכן פסול אם שחטו שלא למנויויו לשם חבורה אחרת, או לערלים ישראל שמתו אחיו מחמת מילה, דכתיב ”כל ערל לא יאכל בו” או לטמאים דאסורים בקדשים וענשם כרת. ואם שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו כשר, בין בעבודה אחת ובין בב' עבודות עבודה אחת היינו כגון שחשב בשחיטה לאוכליו ושלא לאוכליו, וכשר משום שאין מקצת אוכלין שנמנו עליו ראויין לאכול ואינן ראויין לאכול פוסל שכל השחיטה נצרכת לאוכליו דא"א לכזית בשר בלא שחיטה, ובשתי עבודות כגון ששחט לאוכליו ע"מ לזרוק שלא לאוכליו, שאע"פ שכל הזריקה שלא לאוכליו כשר, דאין מחשבת אוכלים פוסלת אלא בשחיטה.

ס: פסול מחשבה בפסח ששחטו בשאר ימות השנה- פסח שהפרישו ימים רבים לפני פסח, שאם שחטו לשלמים כשר, ואם שחטו לשמו בשאר ימות השנה פסול כיון שאין זה זמן הפסח, וכן אם שחטו בסתמא פסול דסתמא לשמו, (ואם כבר עבר הפסח הגמ' לקמן ס"ד. מסתפקת אם בסתמא הוא שלמים וכשר או פסח ופסול. תוד"ה בשאר), ואם שחטו לשמו ושלא לשמו כשר, דאתי מחשבת שלא לשמו ומפיק ליה מלשמו, כמו שמחשבת שלא לשמו מוציאה מידי סתמא לשמו (ובמחשבה שלא לשמו הקרבן כשר לזרוק דמו ולהקטיר אימוריו ולאכול בשרו, ולא עלה לבעלים לשם חובה, חוץ מפסח וחסאת שבזה הקרבן נפסל לגמרי), ואע"פ שכאן חשב להדיא לשמו ולא הוי רק סתמא, אין בזה חילוק ומחשבת שלא לשמו מוציאה מידי מחשבת לשמו, דמה שמצינו שמחשבת שלא לאוכליו פוסלת אף שלאוכליו ושלא לאוכליו כשר, התם ליכא סתמא לאוכליו והיינו דלא אלים האי סתמא, ולכן מחשבת שלא לאוכליו פוסלת, דהא תנן נמנים ומושכים ידיהם עד השחיטה.

ס"א. פסח ששחטו בשאר ימות השנה בשינוי בעלים ששחטו לשם פסח לאדם אחר פסול, ושאני ממחשבת שלא לשמו שמכשירה את הקרבן, דשלא לשמו בזמנו פסולו בגופו שמחשבתו על הקרבן עצמו, וישנו בד' עבודות שחיטה קבלה הולכה זריקה, וישנו לאחר מיתת הבעלים שמביאו בנו, ואם שחטו שלא לשמו צריך להביא קרבן אחר מנכסי המת, וישנו בקרבן ציבור כבקרבן יחיד, משא"כ שינוי בעלים שאין פסולו בגופו, ואינו בד' עבודות שאם שחט או קיבל או הוליק לשם בעלים אחר כשר, ורק בזריקה פסול, דשאר זבחים חוץ מפסח אין עיקרם לאכילה אלא לכפרה, וכפרה אינה אלא בזריקה, (ומה שמצינו שגם בשאר עבודות יש פסול שינוי בעלים, היינו שעשאם ע"מ לזרוק לשם בעלים אחרים. ובפסח שעיקרו לאכילה אף אם שחט לשם אכילת אחרים פסול), ואינו לאחר מיתה (דאין שם בעליו עליו אחר שמת. רש"י. ובתוס' (ד"ה וישנו) הוסיפו שפסול שינוי בעלים נלמד מ"ונרצה לו לכפר עליו" ולא על חבירו, ומת אינו בר כפרה גמורה אלא שיש חיוב להביא את הקרבן. והיינו למ"ד שעבודא דאורייתא, אבל למ"ד שעבודא לאו דאורייתא לכאורה אף בשינוי קודש אין הירוש חייב להביא קרבן אחר, אמנם אם הבעלים הפריש שתי עולות שאחת תהיה לאחריות, בשינוי קודש חייבים היורשים להביא את השניה משא"כ בשינוי בעלים. ועוד ששינוי קודש אסור לכתחילה אף לאחר מיתה, ושינוי בעלים

אינו אסור), ואינו בציבור כביחיד דלשם מי יכול לשנותו, ואם שינהו לשם נכרים כשר, דאינו פוסל אא"כ שינה לשם המחויב כפרה כמותו. והגמ' אומרת ששני הבדלים אינם דווקא, דאף שלא לשמו אינו פסולו בגופו דהוא מחשבה בעלמא, ולרב פנחס גם שינוי בעלים ישנו לאחר מיתתו ואם שחטו לשם אחרים צריך היורש להביא קרבן אחר, מ"מ מחמת שתי הבדלים נשאר הדין ששינוי בעלים אינו מכשיר בפסח ששחטו בשאר ימות השנה, ופסול כמו פסח בזמנו.

פסח שהוקרב לפני זמנו - פסח ששחטו קודם חצות פסול, שנאמר "בין הערבים". ואם שחטו קודם התמיד כשר, וצריך שיהיה אחד ממרס בדמו שלא יקרב עד שיזרק דם התמיד, ואם נזרק קודם לתמיד כשר דדין זה אינו לעיכובא.

שחיטת הפסח לאוכליו ולמנויו

קרבן פסח בשונה משאר הקרבנות עיקרו לאכילה הוא בא, ויש בו דין מיוחד שצריך שהשחיטה תהיה לאוכליו ולמנויו, והיינו שיהיו הבעלים ראויים לאוכלו, וכן השחיטה תהיה לשם אלו שנתמנו מתחילה על הקרבן, ולהלן יבוארו פרטי הדינים בזה.

דין פסח שנשחט לשם אלו שאינם ראויים לאוכלו - שחטו שלא לאוכליו כגון לחולה או לזקן, או שלא למנויוי אלא לשם חבורה אחרת, או לערלים ולטמאים, פסול, דכתיב "במכסת" לשון מנויים כמו "את מכסת הערכך" למעט שלא למנויו. והוי לעיכובא דשנה הכתוב ואמר "תכוסו". רבי אומר "תכוסו" הוא לשון סורסי -ארמי, כאדם האומר לחבירו כוס -שחוט לי טלה זה למימרא שבשעת שחיטה צריך להתכוין למנויו, ות"ק דלית ליה לשון סורסי לומד שהפסול הוא רק בשחיטה מדכתיב אח"כ "ושחטו אותו". (וכתבו התוס' (ד"ה ואיתקש) ששלא למנויו אין זה פסול שינוי בעלים הפוסל בזריקה, או בשאר עבודות אם עשאם ע"מ לזרוק לשם אחרים, אלא פסול מיוחד בשחיטה, ודווקא בפסח), וכתיב "**איש לפי אכלו** תכוסו" -הראוים לאכול פרט לחולה וזקן וערל אפילו אם הם מנויים (וערלים וטמאים נפקי מהאי קרא כיון שגם הם לא יכולים לאכול את הפסח. תוד"ה לאוכליו), והוקש שלא לאוכליו לשלא למנויו לפסול בדיעבד.

ס"א: שחיטה לשם כשרים ופסולים-

שחט גם לשם הכשרים לאכילה וגם שלא לאוכליו או שלא למנויוי או לערלים או לטמאים כשר, דכתיב "וכל ערל" כולה ערלה פסלה אבל מקצתה לא פסלה, (ולרב אשי (דלהלן) י"ל ש"כל ערל" הכונה כל דהו ערלה, קמ"ל "זאת חוקת הפסח וכו' כל ערל" שרק אם כולם ערלים זה פוסל).

הברייתא רוצה ללמוד שכמו שאם נטמא אבר אחד שורפים רק אותו אבר ושאר הקרבן נאכל, ה"ה בשחטו לשם כשרים ופסולים לא נפסל כל הקרבן, ואע"פ שמקצת זמן ששחט ע"מ לאכול כזית מהקרבן חוץ לזמנו פוסל את כל הקרבן דכתיב "ואם האכל יאכל" איירי במחשבת חוץ לזמנו, ואכילה בכזית, עדיף ללמוד מדבר שאינו נוהג בכל הזבחים דערל וטמא יכולים לשלוח קרבנותיהם דאין אכילת בעלים מעכבת בשאר זבחים, אבל בפסח בעינן ראוי לאוכלו דכתיב "לפי אכלו תכוסו", (והיינו לדעת ר"ע שערל אסור להכנס לעזרה והוא משלח קרבנותיו, ולפי חכמים ערל יכול להכנס לעזרה ומביא קרבנותיו בעצמו. ודווקא בקרבנות שאין בהם סמיכה כגון עופות או כבוד ומעשר או קרבן נשים ערל וטמא שולחים קרבנותיהם, אבל קרבנות הטעונים סמיכה אינו יכול לשלוח כיון שאינו יכול להכנס לעזרה לסמוך. ומעולת ראיא טמא פטור, דתלה הכתוב חגיגה בביאה למקדש) ולא מזמן הנוהג בכל הזבחים, (ואף דרישא איירי בטומאת בשר וסיפא בטומאת בעלים, שם טומאה קפריך. וללישנא בתרא הכונה שבפסח

אם נטמא הבשר והחלב קיים אינו זורק את הדם, משא"כ בשאר זבחים אפי' לר' יהושע שרק אם הבשר קיים לאכילת אדם או שהחלב קיים לאכילת מזבח זורק את הדם. ואם נטמא החלב והבשר קיים אף בפסח זורק את הדם).

והברייתא שואלת שעדיף ללמוד מחוץ לזמנו שלא הותר מכללו שגם ערלה לא הותרה מכללה דשום קרבן אינו נאכל לערלים, ושום קרבן אינו נאכל חוץ לזמנו, ולא ללמוד מטומאה שהותרה מכללה, (והיינו בטומאת גברא, ושם טומאה קפריך, אבל טומאת בשר לא הותרה דאפילו קרבן ציבור שדוחה טומאה הני מילי להקרבה אבל אסור לאוכלו בטומאה, או דנימא שהותר מכללה אף בטומאת בשר, דפסח הבא בטומאה נאכל בטומאה). והברייתא מסיימת שלומדים מדכתיב "זאת" וכן"ל.

שחטו לשם מולין ע"מ שבזריקה יתכפרו בו

ערלים בין מנויים בין שאינם מנויים, אבל האכילה תהיה למנויים, רב חסדא אמר פסול רבה אמר כשר. וכתבו התוס' (ד"ה שחטו) דה"ה פליגי בשחטו לאוכליו ע"מ שיתכפרו בו חולה וזקן, אבל אם שחטו למנויו ע"מ שיתכפרו בו שאינם מנויי פסול לכו"ע, ואם נזרק לשם ערלים כשר לכו"ע, דאין מחשבת אוכלים פוסלת בזריקה. ודעת ריב"א שאם לא חישב בשחיטה ע"מ שבזריקה יתכפרו בו ערלים, אלא חישב לזרוק ע"מ להאכיל הבשר לערלים כשר לכו"ע, דלא שייך בזריקה מחשבת פסול דאכילה אלא פסול דכפרה.

ביאור המחלוקת-

רבה יליף מ"וכל ערל" שבשחיטה מקצת ערלה שנשחט למולים ולערלים אינה פוסלת, ורק כולה ערלה פוסלת, וכמו שמקצת טומאה אינה פוסלת, אבל בזריקה אפי' כולה ערלה לא פסלה, דכתיב "זאת", וזריקה קלה משחיטה כמו שמצינו שאין מחשבת אוכלים בזריקה. ורב חסדא יליף מ"זאת" שבזריקה אפי' מקצת ערלה פסלה, דזריקה חמורה משחיטה שהרי לא מיקבע פיגול אלא בזריקה, והיינו שאף שאם חישב באחת מארבע עבודות לאכול כזית חוץ לזמנו הוי פיגול וחייבים עליו כרת אפילו אם אכלו בזמנו, מ"מ לא הוי פיגול אא"כ שאר העבודות נעשו בלא פסול אחר, והיינו או בסתמא או ע"מ לאכול בזמנו או במחשבת חוץ לזמנו, אבל אם חשב בשאר עבודות מחשבה אחרת כגון חוץ למקומו שוב אין בו כרת.

רב אשי מקשה שי"ל ש"כל ערל" הכונה כל דהו ערלה, קמ"ל "זאת" שרק אם כולם ערלים זה פוסל, ולפי זה אין חילוק בין שחיטה לזריקה.

ס"ב. רב אשי מפרש מחלוקתם בפסוק "ונרצה לו לכפר עליו" דממעט עליו ולא אם חשב לכפר על חבירו ומכאן למדים שמחשבה בזריקה לשם בעלים אחרים פוסלת בכל הקרבנות, ונחלקו אם ערל גם התמעט **הואיל** דאי מצי מתקן נפשיה ע"י שימול עצמו, או שלא התמעט משום שאינו בר כפרה, ובעינן חבירו דומיא דידי' כדי ליפסל.

והנה מצינו שנחלקו רבה ורב חסדא בענין האופה מיו"ט לחול, דלרבה אינו לוקה **הואיל** ואי מיקלעי אורחין הוי חזי ליה השתא נמי חזי ליה, ולרב חסדא לוקה דלא אמרינן הואיל, ולכאורה הסברות הפוכות ממה שנחלקו לגבי ערל. והגמ' מחלקת דלרבה ערל חמור משום דמחוסר מעשה, ורב חסדא סבר דאמרינן הואיל לחומרא לפסול בפסח ולא לקולא לפטור ממלקות. (והיינו מדרבנן, אבל מדאורייתא אין חילוק בין חומרא לקולא, ולא אמרינן הואיל אפילו לחומרא. ואין להקשות שאם זה מדרבנן א"כ מדאורייתא זה חולין בעזרה, דכיון שלא יזרוק את הדם אינו יוצא מדאורייתא ומותר להביא אחר. תוד"ה כי).

ס"ב: שחיטת שאר זבחים לשם פסח - הפסח שעברה שנתו שנולד לפני ר"ח ניסן של שנה שעברה

והפרישו לשם פסח וכשהגיע ר"ח ניסן ועברה שנתו אינו ראוי לפסח דכתיב "זכר בן שנה", והוא עומד לשלמים, ושחטו בזמנו לשמו דהוי כשוחט שלמים לשם פסח, וכן השוחט זבחים אחרים לשם פסח בזמנו, ר"א פוסל דאם פסח שמוותרו קרב שלמים אם שחטו בזמנו לשם שלמים פסול, כ"ש ששלמים שאין מותרם קרב פסח אם שחטם בזמנם לשם פסח פסול, ורבי יהושע מכשיר דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמם כשרים חוץ מפסח וחטאת, (ואף למ"ד דפסח בשאר ימות השנה בעי עקירה, בשעבר זמנו לא בעי עקירה. תוד"ה ורבי יהושע), ואם שחטו שלא בזמנו אף ר"א מכשיר, ולא אמרינן הואיל ובזמנו פוסל אף שלא בזמנו פוסל, דאמר קרא "זבח פסח **הוא**" בהוייתו יהא, דפסול בין פסח לשם שאר זבחים ובין שאר זבחים לשם פסח, וכיון שפסח שלא בזמנו כשר לשם שאר זבחים, ה"ה שאר זבחים לשם פסח.

רבי שימלאי ביקש מריו"ח ללמודו **ספר יוחסין** מתני' דדברי הימים אמר לו שאין מלמדים זאת ללודים ולנהרדעים ונתכוין לדחותו, או מפני שאינם מיוחסים, לבסוף נתרצה ללמודו, ורצה ללמוד בג' חודשים ואמר לו ריו"ח שאפי' ג' שנים אינו מספיק, מיום שנגנז -נשתכח ספר יוחסין תשש כוחם של חכמים וכהה מאור עיניהם לפי שנגנזו טעמי תורה שהיו בו, שאפי' על הפרשה שבין ולאצל ששה בנים לאלה בני אצל, דרשו דרשות הרבה כמשא ארבע מאות גמלי משא.

טעמי החילוק בין לשמו ושלא לשמו שפסול לבין לאוכליו ושלא לאוכליו שכשר דכיון דילפינן מקרא שלאוכליו ושלא לאוכליו כשר, נלמד מזה להכשיר גם בלשמו ושלא לשמו. (תוד"ה מה). שלא לשמו פסולו בגופו המחשבה היא על גוף הקרבן, וא"א לברר איסורו (י"מ לברר איזה חלק לשמו ואיזה חלק שלא לשמו, וי"מ שא"א לתקן את המחשבה ולעשותו כראוי, וישנו בכל ד' עבודות, וישנו אף בקרבנות ציבור, משא"כ לאוכליו ושלא לאוכליו. לרב אשי ב' החילוקים הראשונים הם אחד, דטעמא דפסולו בגופו משום דא"א לברר איסורו.

ס"ג. אחרים אומרים הקדים מולים לערלים כשר ערלים למולים פסול - ולחכמים בשניהם כשר-

לפי רבא שיש מ"ד ר"מ דהיינו אחרים שאינה לשחיטה אלא לבסוף, י"ל שלמ"ד זה הקדים מולים לערלים כשר מפני שלא חלה בסוף השחיטה אלא מחשבה אחת, ותפוס לשון ראשון. דברי רבא נאמרו לגבי האומר הרי בהמה זו תמורת עולה תמורת שלמים, לר"מ הרי היא תמורת עולה דתפוס לשון ראשון, ולרבי יוסי דבריו קיימים דאף בגמור דבריו אדם נתפס. ואם אמר בהמה זו חצייה תמורת עולה וחצייה תמורת שלמים, לאביי בזה מודה ר"מ, ולרבא אף בזה סובר ר"מ הרי היא תמורת עולה, דאין טעמא דר"מ משום שכוונתו לחזור בו, אלא משום שכשאמר עולה פשטה קדושת עולה בכל הבהמה. ורבא מקשה ממה שהשוחט את הזבח ע"מ לאכול כזית בחוץ וכזית למחר, לר"מ תפוס לשון ראשון ואפילו בשתי עבודות אין מחשבת פסול מפקיעה מידי פיגול, ולרבנן אף בגמר דבריו אדם נתפס וממילא יש שתי מחשבות יחד ומחשבת פסול מוציאה מידי פיגול אפילו אם חשב את שתי המחשבות באותה עבודה, ורבא מוכיח מזה שאפילו כשכל מחשבה היא על כזית אחר סובר ר"מ תפוס לשון ראשון. ואביי ענה לו שישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, ומדובר שבסמין הראשון חשב מחשבת פיגול ובשניה חשב מחשבת פסול. ומבואר מראייתו של רבא שאינה לשחיטה אלא לבסוף. ובתוס' (ד"ה לימא) כתבו שמדובר שאמר שבחצי היום תהא תמורת עולה ושלמים, שלאביי בזה ר"מ מודה כיון שזה לא חל בשעת אמירה, ולרבא ר"מ חולק גם בזה שהרי גם בשחיטה שאינה אלא לבסוף סובר ר"מ שהאמירה הראשונה חלה.

לרבה י"ל שגם לאחרים ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, ואיירי כשגמר בליבו למולין ולערלים והוציא בפיו לערלים (דמחשבה האמורה בקדשים הכונה שמוציא בפיו. רש"י ותוס'), ולא הספיק לומר למולים

עד שנגמרה השחיטה, דלר"מ לא בעינן פיו וליבו שוים ופסול דאיכא כולה ערלה ואפילו אם הקדים ערלים כשר אם הספיק לומר לפני גמר השחיטה (תוד"ה ולא), ולרבנן בעינן פיו וליבו שוים וכשר.

הגמ' דוחה שאף לר"מ בעינן פיו וליבו שווים, כדמצינו שאם נתכוין לומר תרומה ואמר מעשר או איפכא, או שאמר שאינו נכנס לבית זה או שאינו נהנה מאיש זה וכוונתו היתה לבית או איש אחר, לא אמר כלום. ולא אמרינן דדברים שבלב אינם דברים אלא כשלא טעה בדיבורו, אבל הטועה בדיבורו מה שהוציא בשפתיו אינו כלום. תוד"ה המתכוין.

אביי מבאר דאיירי בשחט סימן אחד למולים והשני גם לערלים שבזה כשר, ובסיפא איירי ששחט סימן ראשון לערלים ואת השני גם למולין, ור"מ סובר שמפגלים בחצי מתיר וסימן אחד נחשב חצי מתיר, (וכתבו התוס' (ד"ה ערלים) שדווקא במפרש בפיו שהסימן הראשון או השני לערלים מפגלים בחצי מתיר, ודווקא במפרש סימן שלם אבל חצי סימן לא), ובהקדים מולים לערלים מפרשים דבריו אף לערלים ולכן כשר ולרבנן אין מפגלים בחצי מתיר. וכתבו התוס' (ד"ה וסימן) שאם שחט סימן ראשון למולים ואת השני שחט לערלים, בסתמא כוונתו גם לערלים וכשר, ואם פירש שהסימן השני הוא דווקא לערלים פסול. אבל אם שחט סימן ראשון לערלים ואת השני למולים פסול, ולא אומרים שכוונתו בסימן הראשון היתה גם למולים.

שחיטת פסח ושאר קרבנות על החמץ

כתיב "לא תשחט על חמץ דם זבח"י והיינו שאסור לשחוט את הפסח בשעה שיש חמץ. ולהלן יבואר אלו קרבנות בכלל האיסור, והיכן אסור שיהיה חמץ בזמן השחיטה, וכן למי אסור שיהיה חמץ בזמן השחיטה.

אלו קרבנות אסור לשחוט על החמץ- לת"ק אין האיסור אלא בקרבן פסח, ומ"מ הפסח כשר בדיעבד (תוד"ה השוחט). לרבי יהודה אף את התמיד של בין הערבים בערב פסח אסור, דכתיב "זבחי" זבח המיוחד לי. ולר"ש דס"ל ששחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה בערב פסח עובר על הפסח דווקא כששחטו לשמו, ועל שאר זבחים אינו עובר, ובמועד בפסח רק אם שחטו שלא לשמו חייב (ואין ראיה שאם שחטו בסתמא עדיין שם פסח עליו, די"ל דאיירי שהבעלים היו טמאי מתי ונדחו לפסח שני. ס"ד.), ובשאר זבחים חייב בין לשמן ובין שלא לשמן, חוץ מחטאת ששחטה שלא לשמה שהיא פסולה דכתיב "חטאת היא", (דכתיב ב' פעמים זבחי, קרי ביה זבח זבחי דשקיל י' דחד מינייהו ושדי איידך, ומזה שהתורה לא כתבה פעם אחת זבחי לומדים שבזמן שיש זבח עובר רק עליו, ובזמן שאין זבח עובר על שאר הזבחים. ס"ד.).

ס"ג: היכן אסור שיהיה חמץ- לריש לקיש אינו עובר אלא דווקא כשהחמץ עמו בעזרה, ולרבי יוחנן אע"פ שאינו בעזרה עובר, וקמייפלגי אם "על" היינו בסמוך. ואע"פ שכבר נחלקו בזה לענין קדושת לחמי תודה שמשעה שהוקדשו בפה הם קדושים קדושת דמים להאסר באכילה והנאה, ואם נטמאו נפדים ויוצאים לחולין, ובשעת שחיטת הזבח קדשו קדושת הגוף והם נפסלים בטבול יום ובמגע מחוסר כיפורים ובלינה ואם נטמאו ישרפו, והשוחט תודה בפנים ולחמי התודה נמצאים מחוץ לחומת העזרה לפנים מחומת בית פאגי שזה מקום בקצה ירושלים, שלריו"ח הלחם קדוש קדושת הגוף כיון שכל ירושלים היא מקום אכילת קדשים קלים, ולר"ל אין הלחם קדוש, צריכא, דחמץ הוא אסור בכל מקום שהוא, אבל בתודה אין הלחם מתקדש אלא כשהוא בפנים, כמו בכלי שרת (לרש"י הכונה שכלי שרת אינם מקדשים אלא מה שבתוכם, ולתוס' (ד"ה מיד') הכונה שאינם מקדשים מה שבתוכם אלא כשהם בעזרה), וקמ"ל שלרבי יוחנן גם בתודה א"צ שהלחם יהיה בתוך חומת

העזרה, וגם לר"ל אינו עובר על שחיטת הפסח אם החמץ אינו בעזרה.

ואין לומר שנחלקו אם התראת ספק שמה התראה לחייב היכא שנתברר אח"כ שהיה לו חמץ, שהרי אין המתרה יודע שיש לו בביתו חמץ, (וכתבו התוס' (ד"ה התראת) שאין נ"מ אם המתרה יודע שיש חמץ, אלא אם המותרת יודע, דלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד), דכבר נחלקו בזה גבי שבועה שאוכל כיכר זה היום ועבר היום ולא אכלה, דלריו"ח אינו לוקה משום דלאו שאין בו מעשה הוא, ולר"ל אינו לוקה משום התראת ספק.

למי אסור שיהיה חמץ- אם יש חמץ לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה אסור לשחוט, דהא לא כתיב "חמץך", ובעל החמץ אינו עובר, ד"לא תשחט" אמר רחמנא, ועוד שהרי לרבי יוחנן אין לוקים על לאו שאין בו מעשה. (תוד"ה או). אבל אם יש לאדם בסוף העולם חמץ מותר לשחוט אפילו אם החמץ בעזרה והם רואים אותו והתרו בהם, דכתיב "לא תשחט" וסמין ליה "ולא ילין" לומר שרק אם יש חמץ לאלו שעוברים בלא ילין כל בני החבורה אסור. ומזה לומד רב פפא שגם אם יש חמץ למקטיר את החלב עובר בל"ת, כיון שהוא אסור בהלנת אימורים, וכן מבואר בברייתא, ובברייתא אחרת מבואר שאם יש חמץ למקטיר בין פסח ב"ד בין במועד בשאר זבחים אינו עובר, והגמ' מיישבת שזה מחלוקת תנאים, דא' מקיש הקטרה לשחיטה וא' אינו מקיש. המולק את העוף של מחוסר כיפורים (שהוא כשר להקרבה אחר התמיד, ולא דווקא עוף אלא גם אם הקריב בהמה, ונקט עוף משום שרוב מחוסרי הכיפורים מביאים עוף) או המזה מדמה לר"ש ב"ד פטור ובפסח חייב. הקומץ את המנחה במועד על החמץ אינו עובר דקמיצה ודאי אינה שחיטה.

סדר הקרבת הפסח

בי"ד ניסן בין הערבים היו מקריבים את הפסח בבית המקדש בשלש קבוצות נפרדות בזה אחר זה. הגמרא מבארת את סדר ההקרבה, מה היו עושים הכהנים והעם, ואין היו שוחטים ומקבלים ומוליכים וזורקים את הדם, וקריאת ההלל, והפשטת הפסח.

ס"ד הפסח נשחט בשלש כיתות אף אם היו מועטים ויכולים לשחוט כולם בבת אחת, שנאמר "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל". אמר רבי יצחק אין הפסח נשחט אלא בג' כיתות של שלושים בני אדם, דמספקא לן קהל עדה וישראל היינו שלושים בבת אחת או בזה אחר זה, וסגי בחמישים, נכנסים ל', יוצאים י' ונכנסים י', ויוצאים י' ונכנסים י'.

נכנסה כת ראשונה נתמלאה העזרה נעלו דלתות העזרה. לאביי ננעלו הדלתות בדרך נס, והיו נותנים להכנס לכל מי שרצה וסומכים על הנס ולכן לא חוששים שכולם יכנסו ולא יהיו ג' כתות. ולרבא היו נועלים את הדלתות, ולא היו סומכים על הנס. ולא היתה עזרה ננעלת (מאיליה או בידים) על אדם גדול בחכמה ויראת חטא כעקביא בן מהללאל.

מעולם לא נתמעך אדם בעזרה חוץ מימי הלל שנתמעך זקן אחד, וקראו לו פסח מעוכין.

אגריפס ביקש ליתן עניו באוכלוסי ישראל ומנו את הכליות של קרבנות הפסח והיו שם מליון ומאתיים אלף כליות, וזה לא כולל מי שהיה טמא או בדרך רחוקה, ואין לך פסח שלא נימנו עליו יותר מעשרה בני אדם, וקראו לו פסח מעובין -עב, על שם שהעם רב. ולא לקח אגריפס את הכליות עצמם שהרי צריך להקטירם יחד עם שאר הקרבן דכתיב "והקטירם", (ואין לערב חלבי פסח של אחד עם אחר, דכתיב "והקטירו"), אלא תפס הכליה ומראה לשליח עד שנתנו דבר אחר פול או אבן במקומה.

תקעו והריעו ותקעו.

הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף או זהב, שורה שכולה כסף כסף ושורה שכולה זהב זהב לא היו מעורבים, ולא משום מעלין בקודש שלא יחזיר ריקן של זהב ויקבל מלא של כסף, דאף אם כל השורה כסף או כולה זהב יתכן שיקבל בזיך ששווה פחות, אלא מפני שכך הוא נוי יותר.

לא היו לביזכים שולים שמא יניחום ויקרש הדם, וכן כל הביזכים שבמקדש, חוץ מבזיכי לבונה של לחם הפנים, שמא יסמכום על הלחם וישבר הלחם.

שחט ישראל או כהן, וקמ"ל ששחיטה כשרה בזר. **וקיבל הכהן** את הדם בבזך מוצאר הבהמה אבל ישראל פסול מקבלה ואילך, דכתיב "ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן", ו"והקריבו" היינו קבלה.

נותנו לחבירו וחבירו לחבירו עד שמגיע למזבח, ואף אם הוי הולכה שלא ברגל ויש בזה מחלוקת בזבחים י"ד: שמא נייד פורתא וקמ"ל דברוב עם שיהיו כולם עסוקים בעבודה הדרת מלך. **ומקבל את המלא** מיד מי שנתנו לו **ואח"כ מחזיר את הריקן** שחזר אליו מידי הזורק, ולא היו מחזירים לפני הקבלה, דאין מעבירין על המצוות ומשעה שהושיט ידו צריך לקבל מיד.

כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד והזריקה היא מהבזך, דאין לך קרבן שטעון מתן אצבע אלא חטאת, והיה זורק על דופן המזבח והדם היה נופל ליסוד, ולפי שהיסוד היה מקיף את המזבח רק בצפון ומערב הוצרך לומר כנגד היסוד, כרבי יוסי הגלילי שלומד מדכתיב לגבי בכור "את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר" שגם מעשר ופסח טעונים מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, ולומדים שטעונים יסוד מעולה, ובעולה ילפינן מהא דכתיב "אל יסוד מזבח העולה".

ס"ה. יצאה כת ראשונה ונכנסה שניה, יצאה שניה ונכנסה שלישית, והשלישית נקראת כת עצלנית, ואע"פ שצריך ג' כיתות מ"מ איבעי להו לזרוזי נפשייהו, כדתנאי רבי אומר אי אפשר לעולם להתקיים בלא בסם ובורסי, זכרים ונקבות, אשרי מי שאומנותו בסם או שבניו זכרים, אוי לו למי שאומנותו בורסי או שבניו נקבות.

קראו את ההלל (-כל הכתות בכל זמן שהיו שוחטים. רש"י. והתוס' (ד"ה קראו) כתבו שהלויים היו קוראים את ההלל, עוד כתבו התוס' שמה שאין אומרים שירה אלא על היין היינו דווקא בזמן הקרבה למזבח), **אם גמרו שנו ואם שנו שילשו** **אע"פ שלא שילשו מימיהם** מפני שהכהנים היו זריזים במלאכתם, **ר"י אומר מימיהם של כת שלישית לא הגיעו לאהבתי כי ישמע ד'** אפילו בפעם הראשונה **מפני שעמה מועטים**.

כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת, אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים, שאמת המים היתה עוברת בעזרה, וכשהיו רוצים להדיח את העזרה היו פוקקים את האמה והמים עולים על גדותיה ומדיחים את העזרה שהיתה מרוצפת שיש, ואח"כ היו פותחים את הנקב והמים היו יוצאים, ובערב פסח כיון שהיה הרבה דם היו מדיחים את העזרה, והיינו כר"א הסובר שהמכבד אסור מדאורייתא, אבל לרבנן רק אסור משום שבות ואין שבות במקדש, או כרבי נתן דאמר שלרבנן שבות שאינה צריכה לא התירו במקדש.

החולב והמחבץ והמגבן בשבת חייב בכגורגרת לכו"ע. וכתבו התוס' (ד"ה החולב) שאף ששיעור איסור

הוצאה בשבת בחלב הוא כדי גמיהא, ושיעורי שבת שוים לכל המלאכות הוצאה קצירה וטחינה, הכא איירי בחולב לגבינה דאחשביה אפילו בכגרוגרת, ואם כדי גמיהא זה פחות מכגרוגרת, צ"ל שסתם חלב עומד לגבינה ושיעורו כגרוגרת, ושיעור כדי גמיהא הוא במפרש בהדיא שהוא חולב לאכילה ושתיה, וי"מ שכשהחלב בעין חייב בכדי גמיהא, אבל חולב אינו חייב אלא בכגרוגרת, דאין אדם טורח לחלוב פחות מכגרוגרת.

המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש, לר"א אם שגג בשבת חייב חטאת ואם הזיד ביו"ט חייב מלקות, ולחכמים אין האיסור אלא מדרבנן. וכתבו התוס' (ד"ה המכבד) שריבוץ וכיבוד איסורם משום השוואת גומות, ולא היו פסיק רישיה (דאי הו פס"ר לא היה ר"ש מתיר), וסובר ר"א שבסתמא כוונתו להשוות גומות, ולכן חייב אע"פ שא"צ לזה, ולחכמים אינו מתכוין להשוות גומות ואינו אסור אלא מדרבנן. ואף שהעזרה היתה מרוצפת באבנים, צ"ל שבין רובד לרובד היו גומות, אי נמי לר"א גוזרים אטו מקום שאינו מרוצף ששם אסור מדאורייתא (ומצינו כמה שבותים שאסורים במקדש). בה"ג פסק שכיבוד מותר, ודעת התוס' לאסור.

רבי יהודה אומר כוס היה ממלא מדם התערובות
המוטל על הרצפה **זורקו זריקה אחת ע"ג המזבח**, שאם ישפך דם אחד מהם נמצא זריקה זו מכשירתו, וס"ל דכהנים זריזים וודאי קיבלו בכלי ונשפך מחמת זריזותם (דלדם שלא נתקבל בכלי אין תקנה. וכתבו התוס' (ד"ה שמא) שאין לומר שיזרוק כדי שתועיל הזריקה למה שנתקבל בכלי ונשפך, דאם לא נתקבל בכלי הוי דם פסול ואסור להעלותו ע"ג המזבח, אמנם דם התמצית (דלהלן) אין איסור להעלותו, דכמים בעלמא חשיב. ואין קושיית הגמרא שהדם שנתקבל בכלי בטל ברוב, דעולין אין מבטלין זה את זה), וי"מ שכוונת הגמרא שנוטל ממקום שיודע שיש שם דם שנתקבל בכלי ונשפך. ואע"פ שדם התמצית של הרבה פסחים מעורב בו והדם הכשר שנשפך בטל ברוב, ס"ל לר"י שאין דם מבטל דם ומקיים מצות זריקה בכל פורתא דמטי למזבח, (ולת"ק אם נתערב דם במים אם יש בו מראית דם כשר, ואם נתערב בדם בהמת חולין או דם חיה מחשבים אם היה בו מראית דם אם היה מתערב במים), ואין הטעם של ר"י משום דס"ל שדם התמצית דם מעליא, דס"ל שהאוכלו מחולין או מקדשים חייב כרת, ולת"ק אין בו אלא לאו, דלענין כפרה מודה ר"י שאינו מכפר, דכתיב "כי הדם הא בנפש יכפר" אינו מכפר אלא דם שהנפש יוצאת בו שהוא ראוי לזריקה, והיינו דם קילוח, דיש ה' מיני דמים).

ס"ה: לחכמים לא היו זורקים על המזבח מדם התערובות. אמר להם ר"י לחכמים לדבריהם למה פוקקין את העזרה, אמרו לו **שבח להם לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם**, ואינו חוצץ בין רגלי הכהנים לרצפה, דדם (ודיו וחלב ודבש) לח אינו חוצץ, אמנם כיון שהעובד בבגדים מלוכלכים עבודתו פסולה, ואין לומר שהכהנים היו מגביהים בגדיהם, שהרי הבגדים היו צריכים להיות בדיוק לפי מידת הכהן דכתיב "**מדו**" בד" שלא יחסר ולא יותיר, היו עובדים על גבי איצטבאות של בנין מוגבהות דהרי הם כרצפה, והולכת הדם וכן הולכת אברים לכבש נחשבים עבודה דהא צריך לזה כהן, ורק בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא היו הולכים בתוך הדם.

כיצד תולין ומפשיטים היו תולים את הפסח ע"ג אונקליות (-מסמרים שראשיהם כפופים למעלה) של ברזל שהיו קבועים בכתלים ובעמודים, ואלו שלא היה להם שם מקום היו נוטלים מקלות דקים וחלקים - מחולקים ע"י קילוף הקליפה, ומניח על כתיפו וכתף חבירו ותולה ומפשיט. ולרבי אליעזר ביי"ד שחל בשבת שא"א לתקן את המקלות היה כל אחד מניח ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה את הפסח בגידי ארכובותיו על ידו ומפשיט בשניה.

קרעו והוציא אימוריו, נתנם במגיס (-קערה), **וכהן היה מקטירים על גבי המזבח** אבל ההפשטה היתה נעשית ע"י זר, ואפילו הפשט וניתוח של עולה שזה מצוה כשר בזר. וי"מ שהגמרא שואלת וכי היו מקטירים במגיס, ואינו נכון שודאי רגילים למיתני הקטרה בכלי שרת. רש"י. והתוס' (ד"ה אטו) מסכימים עם פירוש זה, ומבארים ששאלת הגמ' שלא היו מקטירים בכלי שרת, והתירוף הוא שהיו מניחים בכלי שרת כדי להקטיר אח"כ. ור"ת מפרש שכוונת הגמ' לשאול שאין חובה להניחם בכלי שרת, ורב במנחה היו מעלים אותה בכלי שרת כיון שהיא כבר היתה נתונה בתוך הכלי. וי"מ שקושיית הגמרא היא שלא היו מקטירים מיד שהרי היו צריכים מליחה.

יצאה כת ראשונה וישבה לה בהר הבית והיינו בשבת שלא היו יכולים להוליך את הפסח לבתיהם, **שניה בחיל** -בתחילת עלית ההר בין הסורג לחומת העזרת נשים, **שלישית במקומה עומדת, חשיכה יצאו וצלו את פסחיהם**, וכל אחד היה נותן פסחו בעורו ומפשילו לאחוריו והולך לביתו, ולרב עיליש כך דרך סוחרים ישמעאלים.

אלו דברים

אלו דברים בפסח דוחים את השבת

הקרבת הפסח צריכה להיות דווקא ביי"ד ניסן בין הערבים, ואף אם חל י"ד בשבת מותר לעשות דברים שאסורים משום מלאכה לצורך ההקרבה. הגמרא מבארת אלו דברים בעשית הפסח דוחים את השבת, ואלו אינם דוחים, ומביאה מחלוקת האם דברים שאפשר לעשותם מערב שבת דוחים את השבת.

שחיטת הפסח זריקת דמו שחובה לעשותם ביום דכתיב "ביום צוותי", (וזריקה (שאין בה מלאכה) הוזכרה אגב שחיטה. תוד"ה אלו) ומיחוי קרביו (לרב הונא היינו ניקוב המעיים כדי שיצא הרעי, שאם יניחנו בתוכם יסריחו עד שתחשך, ולחייא בר רב היינו שדוחק את הסכין להוציא הליחה מהמעיים. ס"ח.) והקטרת חלביו (ובכלל זה הפשטת הפסח, שלרבי יוחנן בן ברוקה מותר להפשט עד החזה, ולרבנן את שאר העור מפשיט וחותר לחתיכות קטנות. שם), דוחים שבת (ואף שהקטר חלבים אברים ופדרים כשר כל הלילה, מ"מ חביבה מצוה בשעתה. ס"ח:). דתמיד דוחה שבת דכתיב ביה "עולת שבת בשבתו על עולת התמיד", וילפינן פסח בגז"ש דבשניהם כתיב "במועדו". ואין ללמוד פסח מתמיד בק"ו שאם תמיד שאין בו עונש כרת דוחה שבת כ"ש שפסח שיש בו עונש כרת ידחה שבת, דיש לדחות שתמיד הוא תדיר וכליל משא"כ פסח.

צלית הפסח והדחת קרביו אינם דוחים את השבת מפני שאפשר לעשותם משתחשך.

הרכבתו על הכתף להביאו לעזרה דרך רה"ר, שזה איסור דרבנן דחי נושא את עצמו, והבאתו מחוץ לתחום שזה איסור דרבנן, וחתיכת יבלתו בצפרניו או בשיניו שזה מלאכה דרבנן כיון שעושה זאת כלאחר יד, לרבנן אינם דוחים את השבת, ולרבי אליעזר דוחים את השבת. ולהלן (ס"ח:) תבואר מחלוקתם.

ס"ו. בני בתירא שכחו ולא ידעו אם שחיטת הפסח דוחה שבת, אמר להם הלל הבבלי שיש הרבה יותר ממאותים פסחים בשנה שדוחים את השבת בחמישים שבתות מקריבים שני תמידים ושני מוספים, ובשבת של פסח מקריבים ז' טלאים, ובסוכות י"ד, ואמר להם מהי הילפותא ששחיטת הפסח דוחה שבת וכנ"ל, מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא, ואמר להם שעצלות שהיתה בהם שלא שימשו את שני גדולי הדור

שמעיה ואבטליון גרמה שלא זכרו דין זה, והוא עלה מבבל ונעשה נשיא.

ס"ו: **הבאת הסכין בשבת** - עוד שאלו בני בתירא את הלל אם מי ששכח להביא סכין מותר להביאו בשבת (והיינו לאחר שנפרצו פרצות בחומת ירושלים, דלפני כן אינה רה"ר. תוד"ה תוחב), ואמר להם שהלכה זו הוא שמעו ושכח (כיון שנתייהר, וכדלהלן), אלא הנח להם לישראל אם אינם נביאים הם בני נביאים ותראו מה יעשו, ולמחר ראו שהיו תוחבין את הסכין בצמור הטלה או בין קרני הגדי שכיון שאין דרכו בדבר זה אין בזה משום שביתת בהמתו, ונזכר הלל שכך קיבל משמעיה ואבטליון, (ואף שצריך סכין שהוא כלי שרת, היו מקדישים את הסכין. שם).

הגמ' אומרת שכיון שאסור לעבוד עבודה בקדשים דכתיב "לא תעבוד בבכור", היו מקדישים את הפסח רק בעזרה. (ובירושלמי מתרץ שכל עבודה שהיא לצורך הקרבן אין בה מעילה. תוד"ה והא. עוד כתבו התוס' (ד"ה מביאה) שאף שאסור לעשות תנופה בדבר שהוא ספק ביכורים, הכא מותר להכניס לעזרה לפני ההקדשה, דרק דבר שעושים רק בקרבנות אסור לעשות לחולין בעזרה, כדמצינו שאוכלים חולין בעזרה כדי לאכול מנחות על השובע), כמו שאמרו על הלל שמימיו לא מעל אדם בעולתו משום שהקדישה בעזרה. ואף שאין מקדישים בשבת (או ביו"ט, וכן אין מעריכין ואין מחרימין ואין מגביהין תרומה ומעשרות), חובות שיש להם זמן קבוע כפסח בשבת וחגיגה ביו"ט מותר. ואף שמחמר (-מנהיג בהמה עם משאוי) כלאחר יד אסור משום שבות, וכן אסור מדרבנן להשתמש בבעלי חיים (תוד"ה כלאחר), כדי לקיים מצות הפסח דאורייתא מותר, וכן י"ל שהיו מניחים את הסכין כשהיה מהלך ונוטלים כשהיה עומד. תוד"ה מחמור. עוד כתבו התוס' (ד"ה הנח) שאף שהמשנה אוסרת שבות דרבנן, שבות דבהמתו קלה יותר.

כל המתייהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת כמעשה דהלל ובני בתירא, ואם נביא הוא נבואתו מסתלקת כמעשה בדבורה הנביאה.

כל המועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת כמעשה דמשה והכשרת כלי מדין, ואם נביא הוא נבואתו מסתלקת כמעשה דאלישע, ואפ"י פוסקין עליו גדולה מן השמים מורידים אותו כאליאב שהפסיד המלוכה לדוד אחיו רק בגלל כעסו.

דיני טומאה

לאחר שנתבאר שהקרבת הפסח והתמיד דוחים שבת, מבארת הגמרא שהם קרבים גם כשהציבור טמא, ואגב זה מנבאת הגמרא כמה דיני טומאה.

ס"ז **פסח ותמיד בטומאה** - פסח קרב בטומאת הציבור דכתיב "איש איש כי יהיה טמא לנפש וכו' ", איש נדחה לפסח שני ואין ציבור נדחים לפסח שני. ואין לומר שציבור לא יעשו לא פסח ראשון ולא פסח שני, דהא כתיב "לנפש". ואין לומר שלומדים מזה שבשאר טומאות כגון זבים ומצורעים נדחים לפסח שני, דדין זה לומדים מ"איש איש". וגם ציבור שנטמאו בשאר טומאות חוץ מטומאת מת אין עושים את הפסח בטומאה. ולריש לקיש לומדים שפסח קרב בטומאת ציבור מדכתיב "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש", וכיון שאפשר ללמוד זבים ומצורעים מטמאי מתים, צ"ל שכוונת הכתוב שיש זמן שרק זבים ומצורעים משתלחים מן המחנה, והיינו בפסח הבא בטומאה, (ומ"מ אין חייבים כרת אם נכנסו, שלענין זה הוקשו לטמאי מת). אביי מקשה על לימוד זה שאפשר ללמוד ממה שהתורה כתבה

שגם מצורע משתלח ולא למדו אותו בק"ו מזב, שיש זמן שמצורע משתלח וזב וטמא מת אינו משתלח, ולהדיא תנן שזבים וזבות נדות ויולדות אין אוכלים מפסח הבא בטומאה. תמיד נעשה בטומאת ציבור, דילפינן גזירה שוה מפסח.

שילוח טמאים – טמא מת ובעל נדה ושאר הטמאים משתלחים רק ממחנה שכינה ומותרים במחנה לויה, ואפי' מת עצמו מותר להכניסו. זב ובעל קרי (זזב דומה ללובן ביצה המזוהר, שכבת זרע דומה ללובן ביצה שאינה מזוהר) משתלחים גם ממחנה לויה -כל הר הבית חוץ לחומת העזרה. ומצורע משתלח מחוץ לג' מחנות. ואם נכנסו למחנה שאסור להם להכנס חייבים מלקות, אמנם מצורע שנכנס למקום שאסור לו להכנס -מחנה ישראל, לרב חסדא הוא פטור ממלקות, דכתיב "בדד ישב" הכתוב נתקו לעשה, (ואין לומר שבא הכתוב ליתן עשה על לא תעשה, דהא יש בו כבר עשה ד"וישלחו מן המחנה". וזבים וטמאי מתים אע"פ שיש בהם כמה עשין, כל אחד יש בו דרשה. ועוד דכתיב "כל ימי אשר הנגע בו וכו' בדד ישב" והיינו שכוונת הכתוב אם עבר ונכנס מחויב לצאת. רש"י. אבל דעת התוס' (ד"ה הכתוב) שבעלמא לא חשיב לאו הניתק לעשה אלא כשהעשה כתוב מיד אחרי הלאו, וכאן כיון שמצורע היה בכלל כל הטמאים וכתיב ביה "בדד ישב" בא הכתוב להוציאו מכלל האחרים שהם בלאו ולנתקו לעשה). ובברייתות מצינו בזה מחלוקת, שר"י לומד מ"בדד ישב" שלא ישבו עמו טמאים אחרים, וזבים וטמאי מתים ג"כ משולחים כל אחד למחנה אחר, דכתיב "ולא יטמאו את **מחניהם**" בלשון רבים, ולר"ש מדכתיב "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש", ולא לומדים זב מטמא מת, לומדים שזב משתלח למחנה אחר, ומזה שלא לומדים מצורע מזב לומדים שמצורע משתלח למחנה שלישי.

מחילות ומערות שתחת העזרה לא נתקדשו בקדושת עזרה. וכתבו התוס' (ד"ה מחילות) שלקמן פ"ו. מסקינן דאיירי במחילות הפתוחות לחול, אבל מחילות הפתוחות לקודש הרי הם קודש.

כמה חילוקי דינים בטומאה-

טמא מת טעון הזאה שלישי ושביעי אבל זב לא.

זב טומאתו מגופו משא"כ טמא מת וטמא שרץ.

שרץ מטמא באונס משא"כ זב שאינו מטמא אם ראה מחמת מאכל או משתה או חולי או קפיצה, אמנם טומאת ערב בראיה ראשונה אף זב באונס טמא.

מצורע טעון פריעה (גידול שיער) ופרימה (בבגדים), ואסור בתשמיש המיטה דכתיב "וישב מחוץ לאהל שבעת ימים", וק"ו לימי חילוטו (למ"ד שמצורע מוחלט אסור בתשמיש המיטה. תוד"ה ואסור. עוד כתבו (ד"ה שכן) שמצורע חמור שמטמא הבא אל האהל שהוא שם) משא"כ זב ובעל קרי.

זב ובעל קרי מטמאים משכב ומושב שהזב עושה משכבו ומושבו אב הטומאה לטמא אדם הנוגע בו טומאה חמורה לטמא בגדים שעליו אף אם לא נגעו במשכב, ומטמאים כלי חרס בהסט, וטומאתם בכל שהוא כעין חרדל, משא"כ מצורע שמשכבו ומושבו מטמאים רק אוכלין ומשקין, ושיעורו כגרים. (ומצורע בימי ספרו אינו עושה משכב ומושב, ואינו משולח אפילו חוץ למחנה לויה. תוד"ה שכן).

בעל קרי מטמא במשהו, ולרבי נתן אינו מטמא אלא בכחתימת פי האמה.

בעל קרי כמגע שרץ שטמאים עד הערב וטמאים אף באונס אם נפל עליו שרץ, או שראה קרי מחמת רוב מאכל ומשתה.

ס"ח. בועל נדה כטמא מת לטומאת שבעה ושמשתלחים רק ממחנה שכינה.

כמה דברים שיהיו לעתיד לבוא

כתיב "ורעו כבשים (-ישראל) כדברם (כפי שהובטחו ע"י נביא, והיינו-) וחרבות מחים (את נכסי הרשעים) גרים (-צדיקים שהיו עד עכשיו כמו גרים) יאכלו", כך מפרש אב"י. ולרבא כוונת תחילת הפסוק שהצדיקים יחיו מתים.

המיתה - כתיב "ובלע המות לנצח" -שיבולע מלאך המות שלא ישלוט בישראל, אבל אומות העולם שלעת"ל יצטרכו אותם בשביל לרעות את צאן ישראל ולעבוד בשדות ובכרמים עליהם נאמר "כי הנער בן מאה שנה ימות".

האור - כתיב "וחפרה הלבנה ובושה החמה" והיינו שלעולם הבא לא יאירו כלל ולא יהיה אלא זיו זוהר ומראה שכינה, אבל בימות המשיח "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים" -שבעתים היינו ארבעים ותשע, כפול שבעת הימים היינו עודף על אור של עכשיו שמ"ג. ולשמואל שאין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות, כאן במחנה שכינה וכאן במחנה צדיקים.

תחית המתים ורפואה - כתיב "אני אמיית ואחיה (כמו ש) מחצתי ואני ארפא", והיינו תחית המתים, דמה מכה ורפואה באחד אף מיתה וחיים באחד, מכאן לתחית המתים מן התורה. דבר אחר בתחילה יהיה תחית המתים ואח"כ יתרפאו.

מתי מכשירי הפסח דוחים שבת

כפי שנתבאר לעיל שחיטת הפסח דוחה שבת אם חל ערב פסח בשבת, וכן כל הדברים שצריך לעשות בערב פסח דוחים את השבת. הגמרא כאן מביאה מחלוקת האם מותר לעשות בשבת מכשירי מצוה שאפשר לעשותם מערב שבת, ומבארת במה נחלקו.

ס"ח: תחיתכ יבלת בשבת - י"א שחתיכת יבלת לחה אסורה אפילו במקדש ואפילו ביד, ואף שביד זה רק איסור דרבנן אסור כיון שהיה יכול לחותכה מאתמול, וחתיכת יבלת יבשה מותרת במקדש ביד דאין בזה אפילו משום שבות ואסור במדינה, ובכלי אסור אף במקדש, (ולר"א מותר, וכדלהלן). וי"א שחתיכת יבלת לחה ביד מותרת במקדש דלא גזרו על השבות במקדש, (ולר"א מותר אפילו בכלי, דמכשירי מצוה דוחים את השבת אפילו במלאכה גמורה), אבל לא במדינה, אבל בכלי שזה מלאכה גמורה אסור אף במקדש, אבל יבלת יבשה נפרכת מאיליה ואין זה נקרא חיתוך. רש"י. והתוס' (ד"ה מפרך) כתבו שכיון דמיפרכא מותר אפילו בכלי.

מכשירי מצוה שאפשר לעשותם מאתמול - הרכבת הפסח, הבאתו מחוץ לתחום, וחתיכת יבלתו, לרבנן אין דוחים את השבת, ולר"א דוחים את השבת.

ביאור מחלוקתם-

ר"א טען שאם שחיטה שאסורה בחולין מדאורייתא דוחה, כ"ש אלו שהם דרבנן שידחו שבת. ואף דשאני שחיטה שא"א לעשותה מערב שבת, ר"א עצמו א"צ להאי ק"ו, דלדבריו אפילו מכשירי פסח שיש בהם מלאכה גמורה דוחים שבת אע"פ שאפשר לעשותם מערב שבת, ולדבריהם דרבנן קאמר שיותר יש להתיר מכשירים שאפשר לעשותם מערב שבת והם דרבנן, מאשר שחיטה עצמה שהיא דאורייתא. תוד"ה ומה.

אמר לו רבי יהושע יו"ט יוכיח שהתירו בו שחיטה ובישול להדיט שזה מלאכה דאורייתא ואסרו בו להביא אוכל מחוץ לתחום שזה איסור דרבנן, כיון שהיה יכול להביאו מאתמול, דס"ל מצות יו"ט חציו לכם וחציו לד', וא"כ אף אכילה היא מצוה, ומ"מ לא התירו בה מלאכה שאפשר לעשותה מאתמול.

אמר לו ר"א מה ראיה רשות למצוה, דס"ל שמצות יו"ט או כולו לכם או כולו לד', ולפי זה אסור לר"א לעשות ביו"ט מכשירי אוכל נפש שאפשר לעשותם מאתמול. תוד"ה מה. (ונחלקו בהא דכתיב "עצרת לד' אלוקין" וכתיב "עצרת תהיה לכם", אם הכונה לחלק אם היום, או שאו כולו לד' או כולו לכם). ואף שאפילו יו"ט שמותר בו מלאכה של רשות אסור לעשות מלאכות דרבנן, כ"ש שבת שמותר בה רק מלאכת מצוה לא תתיר מלאכות דרבנן, דס"ל לר"א ששבות דמצוה עדיף על שבות דרשות.

מתי יש מצוה לאכול - בעצרת ובשבת ובפורים ובערב יו"כ הכל מודים דבעינן נמי לכם, דעצרת הוא יום שניתנה בו תורה וצריך להראות שיום זה נח ומקובל לישראל, ובשבת כתיב "וקראת לשבת עונג", ובפורים כתיב "ימי משתה ושמחה", ומהאי טעמא מה בריה דרבינא היה מתענה כל השנה חוץ מעצרת ופורים, וכן בערב יום הכיפורים דכתיב "ועיניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש", וכיון שהתענית היא בעשירי, וי"א שאין חיוב להוסיף מחול על הקודש, וגם למ"ד שיש חיוב זה נלמד מפסו אחר ("בחריש ובקציר תשבות"), כוונת הפסוק שכל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי. ורב יוסף אמר שיכינו לו עגלה תילתא -שלישי לבטן, שהוא מובהר, לעצרת, דאי לא האי יומא שלמדתי תורה ונתרוממתי כמה יוסף איכא בשוקא. ורב ששת היה חוזר על תלמודו כל ל' יום, והיה נשען על בריח הדלת ואומר חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי, ואף שכל העולם מתקיים בזכות התורה, מ"מ האדם לומד אדעתא דנפשיה.

המשך המו"מ בין ר"א לר"ע

הקרבת הפסח דוחה שבת, אם י"ד ניסן חל בשבת, וכן הדין בדברים המכשירים את ההקרבה, אם א"א לעשותם לפני שבת. לרבנן מכשירי ההקרבה שאפשר לעשותם מלפני השבת אינם דוחים שבת, ולר"א גם הם דוחים שבת. הגמרא מביאה את סברות ר"א להתיר, ואת תשובות ר"ע על דבריו.

ס"ט. רבי אליעזר טען שאם מכשירים שלאחר שחיטה (לרש"י הכונה למיחוי קרביו, ולתוס' (ד"ה אם) הכונה להקטר חלבים שאפשר להמתין עד הלילה) דוחים את השבת אע"ג שצורך גבוה כבר נעשה, גם מכשירים שלפני השחיטה ידחו שבת. ענה לו רבי עקיבא שחוששים שמא ימצא הזבח פסול. אמר לו ר"א א"כ גם לשחוט יהיה אסור מטעם זה. אמר לו ר"ע שמכשירים שאחר השחיטה דוחים כיון שנדחתה כבר השבת מפני השחיטה, משא"כ מכשירים שקודם השחיטה.

השיב ר"ע הזאה [על טמא מת שחל שביעי שלו להיות בערב פסח שחל בשבת] תוכיח, שלימדו ר"א שהזאה אינה דוחה שבת אע"פ שהיא מצוה ואיסורה משום שבות דמחזי כמתקן גברא, וה"ה מכשירים. ור"א שכח שכך לימדו ואמר שאף הזאה תדחה שבת, (וניסה ר"ע להזכירו ולא אמר לו להדיא משום שאינו דרך ארץ. ואין לומר שר"א לימדו שהזאה דתרומה להזות על טמא כדי שיוכל לאכול תרומה אינה דוחה שבת, דאף תרומה עצמה אינה דוחה שבת, דאיתא בברייתא שטענת ר"ע היא מהזאה על טמא מת וכנ"ל).

טעמא דהזאה אינה דוחה שבת אע"פ שאינה אלא טלטול, שמא יעביר את המי חטאת ד' אמות ברשות הרבים, ואף לר"א אסור, (ואף שנושא מי החטאת טמא וחוזר ומטמא את המים, חוששים שיעבירם

בכלי אבנים או כלי גללים שאינם מקבלים טומאה. תוד"ה שמא). לרבה הטעם דכיון שעכשיו הוא טמא אין עליו חיוב להקריב פסח, משא"כ הבאת איזמל לצורך מילה דרך רה"ר שהתינוק ראוי למילה, דסבר ר"א אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ, וכיון שהכלל הוא שכל דבר שיחיד נדחה מחמתו לפסח שני ציבור מקריבים מחמתו בטומאה, וכן הכלל הוא שיחיד מחויב לעשות רק מה שהציבור חייבים לעשות דמצוות פסח נאמרה לכל ישראל יחד, (ומה שרק יחיד חייב בפסח שני אינו סתירה לזה, שהרי הציבור כבר הקריבו בראשון), ממילא כמו שציבור ערלים חייבים למול גם יחיד חייב, ואם לא מל ענוש כרת, ולא דמי לטמא ומי שהיה בדרך רחוקה שבשש שעות של הקרבת הפסח אינם יכולים לתקן, (ורק נכרי שמל צריך הזאה שלישי ושביעי), אבל טומאה שאין ציבור טמא חייבים לטהר עצמם אלא עושים בטומאה, גם היחיד אינו חייב להיטהר.

חימום מים בשבת לצורך מילה - רבה סובר שלפי רבי אליעזר מותר לחמם מים לקטן בריא כדי להברותו ולמולו בשבת כיון שחייבים למולו, אבל לחולה אסור אף אם ע"י המים יבריא ויוכלו למולו, דאכתי לא חל עליו חיוב מילה. וחילוק זה הוא דווקא לר"א, אבל לר"ע אין נ"מ אם הגברא ראוי או לא. (תוד"ה קטן). ולרבה אף לבריא אסור, דבלי חמין סכנה למולו, וא"כ לא חל עליו חיוב מילה. ומה שאמר ר"א שמכשירי מילה דוחים שבת, איירי שהוחמו חמין מערב שבת. (תוד"ה לא). וכו"מ ערל שלא מל ולא הקריב פסח ענוש כרת, אע"ג דגברא לא חזי.

ס"ט: הגמרא מוכיחה מהא דאיתא בברייתא שלא רק טהור שלא היה בדרך רחוקה חייב כרת אם לא עשה פסח, אלא גם ערל וטמא שרץ ושאר הטמאים חייבים דכתיב "והאיש", שאין שוחטים וזורקים על טמא שרץ, דאל"כ הרי הוא כטהור כיון שהוא יכול לשלוח שליח להקריב וא"צ פסוק לרבותו. ומבואר שאף מי שכעת אינו ראוי לעשות פסח מחויב להכשיר את עצמו ולעשות פסח ואם לא עשה כן חייב כרת, ומוכח שיחיד חייב אף בדבר שאין ציבור חייבים, שהרי הציבור מביאים בטומאה.

ועל כן מבאר רבא שטעמו של ר"א שהזאה אינה דוחה שבת היא משום שמוותר לשחוט ולזרוק עבור טמא שרץ ועבור טמא מת בשביעי, ונמצא שא"צ

הזאה אלא לאכילה, ואכילת הפסח לא מעכבא (לרש"י הא דכתיב "איש לפי אכלו" היינו למצוה, ולתוס' ד"ה אכילת) זה לעיכובא אבל הכונה שהגברא יהיה ראוי לאכילה, לאפוקי זקן וחולה או טמא שאינו יכול לתקן עצמו), ולא חשיב שנשחט שלא לאוכליו כמו בחולה וזקן, כיון שהגברא חזי וחסר רק התיקון.

ר"א טען שמדכתיב "במועדו" לומדים שזה דוחה שבת, וענה לו ר"ע שלמכשירי מצוה אין זמן קבוע כמו לשחיטה, וכן הזאה אינה מגוף הפסח ולא נאמר עליה "במועדו", וס"ל לר"ע שכל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת, וכגון מכשירי מילה ושחיטה, אבל מילה ושחיטה עצמם שא"א לעשותם מע"ש דוחים שבת, והלכה כר"ע בשניהם, וצריכא, דמילה נכרתו עליה י"ג בריתות, ובפסח יש כרת משא"כ מילה שאם ימול למחר ליכא כרת.

דיני חגיגות י"ד וט"ו ושלמי שמחה

בי"ד ניסן היו מביאים קרבן חגיגה יחד עם הפסח (חגיגת י"ד), מלבד קרבן חגיגה שבאה בכל הרגלים ביו"ט ראשון (חגיגת ט"ו), וכן מצוה לשמוח לפני ד' במועדים בהבאת שלמים ואכילתם (שלמי שמחה), ולהלן יבוארו דיני קרבנות אלו.

באיזה מקרים מביאים חגיגה בי"ד ניסן - הקרבת חגיגה אינה חובה, ועל כן אין הקרבתה דוחה שבת, וכן אין מביאים אותה בטומאה, ואם קרבן הפסח גדול שהיתה חבורה מועטת ודי להם פסח לבדו א"צ להביא חגיגה, אבל בחול ובטהרה והפסח קטן מביאים חגיגה, ואוכלים אותה לפני הפסח כדי שיהא הפסח נאכל על השובע ויהנו באכילתו ותהיה האכילה חשובה להם. וכתבו התוס' (ד"ה לאו חובה) שהדין שפסח נאכל על השובע הוא דין דרבנן, מפני שאם יהיה רעב הוא יאכל את הבשר שסביב העצמות ויבוא לידי שבירת עצם. עוד כתבו התוס' שרובנן דבן תימא (דלהלן) חגיגת י"ד דרבנן, ולבן תימא וכן סובר התנא לקמן ע"א. חגיגת י"ד דאורייתא והיא דוחה שבת.

ע. איזה בהמה כשרה לחגיגת י"ד, וזמן אכילתה - לתנא דמתני' חגיגה נאכלת לשני ימים ולילה, ובאה מן הצאן ומן הבקר מן הזכרים ומן הנקבות.

שיטת בן תימא שחגיגה הבאה עם הפסח דינה כפסח ונאכלת ליום ולילה, דכתיב "ולא ילין לבוקר זבח חג הפסח" זבח חג זה חגיגה והפסח כמשמעו, (וחגיגת ט"ו נאכלת לשני ימים ולילה), וכיון

שהוקשה לפסח אין נאכלת אלא צלי, ואינה באה אלא מן הצאן זכרים בני שנתם, ואין החגיגה נאכלת אלא למנוייה, ויוצא בה משום שלמי שמחה אם התעכב ושחט אותה בט"ו, (ואף שדבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין, בשלמי שמחה יש רבוי מיוחד שיוצאים אף בנדירים ונדבות, אבל בעופות ומנחות לא), ואינו יוצא בה משום חגיגה של ט"ו, דדבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. ולענין שבירת עצם הגמ' מסתפקת אם גם לענין זה הוקשה לפסח, או שדורשים "ועצם לא תשברו בו" למעט חגיגה.

סכין שנמצאת בי"ד מותר לשחוט בה מיד, דמסתמא אם היתה טמאה בעליה הטבילה ב"ג כדי שיהיה הערב שמש ובי"ד תהיה טהורה, וממילא היא בחזקת טהורה. אבל סכין שנמצאת בי"ג צריכה טבילה דשמא עדיין לא הטבילה כיון שאפשר להטבילה אח"כ.

קופיץ (-סכין גדול, ורובם עומדים לחיתוך בשר ושבירת עצמות ולא לשחיטה) שנמצא - לרבנן דינו כסכין כיון שהקופיץ ראוי לחגיגה לשבירת עצמות, ואף אם הפסח מרובה - שיש חבורה מועטת ויש לכל אחד הרבה בשר, מ"מ כיון שהבעלים חושב שאולי יתמנו אנשים נוספים על הפסח ויצטרכו להביא חגיגה, ממילא הוא מטביל את הקופיץ. (ואי נימא שלבן תימא יש איסור שבירת עצם בחגיגה אף בי"ד צריך טבילה). ואם נמצא הקופיץ קשור לסכין דין הקופיץ כדין הסכין. ואם חל י"ד להיות בשבת אף קופיץ שוחט בו מיד שאף שיתכן שהיה לבעלים סכין אחר לשחיטה והקופיץ שימש לשבירת עצמות, ובשבת אין שבירת עצמות, מ"מ כיון שהוא צריך לה ליו"ט שאחר השבת כבר הטבילה בערב שבת, דבשבת אינו יכול להטבילה. וכן אם מצאו בט"ו שוחט בו שלמים מיד דודאי הטבילה מאתמול.

ע. ואם מת הנשיא בי"ג דמצוה לכל ישראל להתעסק בו ולהטמא ויעשו הפסח בטומאה, אף בסכין אין תולים שהטבילו, שהרי היא עתיד ליטמא, ואם הנשיא מת בי"ד אף הקופיץ בחזקת טהרה שהרי בי"ג לא ידעו שהנשיא ימות, והטבילהו.

ואם הנשיא היה גוסס בי"ג, סכין שיש בו ספק אחד אם ימות הנשיא ויעשו פסח בטומאה או אומרים שבעליו הטביל אותו מספק שמא לא ימות ויעשו הפסח בטהרה, אבל את הקופיץ שיש בו ספק נוסף שמא יהיה לו בקרבן פסח הרבה בשר ולא יצטרך לחגיגה או חוששים שלא הטבילו דלצורך חגיגת ט"ו יכול להטבילו בי"ד ועל כן צריך להטבילו.

חדש ב'תמצית'

**קורס חדשני מקצועי וייחודי
הדרך ללמוד - להנות - ולזכור**

**מחזור חדש ומורחב של 11
שיעורים, בירושלים בני ברק
ומודיעין עילית, החל מתחילת
חודש טבת.**

להרשמה ולפרטים: 055-400-7977

קו עדכונים ושיעורים

**בקו תוכלו לשמוע: מידע כללי,
עדכונים, רשימת נקודות ההפצה,
שיעורים.**

02-3131-465

מבחני 'לדעת'

**מבחן שבועי על דף היומי / עמוד היומי
משנה ברורה / הפץ חיים / אהבת חסד
ניתן לעשות את המבחנים מיום שישי
עד יום שלישי בשעה 7:00 בבוקר:**

**- בטלפון 0737-289-669
- במייל 7692282@gmail.com
- בנדירים פלוס קופת לדעת.**

**הגרלות: בכל שבוע על 500 ₪ במזומן,
81 זוכים בזיכוי 100 ₪ ברשת 'פה נוף'.**

**הגרלות מיוחדות במבחני חודש זה:
פרס ראשון תוכנת 'אוצר החכמה',
ועוד עשרות פרסים מיוחדים.**

סיכומי 'תמצית'

**ניתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית
החדשיים על הדף היומי / משנה ברורה
ומוסר (לפי סדר הדף היומי בהלכה), ועמוד היומי**

**- בנקודות ההפצה
- במייל 7692282@gmail.com**

**בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל
מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל
תנ"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד
של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי,
דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת
שלום, ומפעל הש"ס.**

לפרטים (כשר) 055-400-7977

מבחן 71 וישב

פסחים ע"א: - ע"ד:

ע"א: השוה בשבת באלו מהמקרים דלהלן

חייב לכ"ע (ע"א: - ע"ב)?

א' פסח ששחרו שלא נסמנו, וכן בשחרו בעל מום

לשם קרבן המזבח בשבת.

ב' שאר זבחים ששחרו לשם פסח ואינם ראויים

לפסח, או ששחרו שאר זבחים לשם תמידים

ומוספים.

ג' שחרו עגל של שלמים לשם פסח, או ששחרו

חולין לשם פסח.

ע"ב: מי שהיו לו שתי תינוקות אחד למוול

בשבת ואחד למוול בשבת, ושכח ומל

את של אחד השבת בשבת, מה הדין בזה לבי

אליעזר ורבי יוחנן?

א' חייב לכ"ע.

ב' ר"א מחייב וסאת ורבי יהושע פוסק.

ג' שתי התשובות וה"ל הם מחלוקת תנאים.

ע"ב: מאיזה תנא יש איזה למוסקת הגמי לפסור

בועל יבמתו נזה משום שטעה בדבר מצוה?

א' מרבי יוסי שפוסק מוציא לולב ב"ד"ס ראשון של

חג שחל בשבת.

ב' מרבי יהושע שפוסק כן שאלו בתרימה ונדע

שהוא בן גורשת או בן חלוצה.

ג' למסקנת הגמרא אין ראיה לדברי רבי יוחנן.

ע"ג: כיצד מנצחת הנגמרא למה שחרו ונגמזת

סריפה בסתר חייב לב"י מקלקל בהובוה פסור?

א' תיקן שאם עלו לא ירדו.

ב' תיקן להוציא מהידי נבילה.

ג' תיקן להוציא מהידי אבר מן החי.

ע"ג: מה הכונה עיבור צורה לפי רש"י (פסחים

ק"ג)?

א' פסול לינה שהוא פסול בגופו.

ב' לינת לילה אף הינא שאות פורסלה.

ג' המתנה כמה ימים עד שיתקלקל הבשר.

ע"ד: מדוע אין צולים את הפסח בשפור של

האנה?

א' משום הם מקצתו הם כולו כמו במתנת.

ב' משום שהוא נשחך.

ג' משום שיצא ממנו מים והיו כמבושלי.

ע"ד: על איזה אופן נחלקו רב אחא ורבינא

לגבי חתיכת בשר שהאיזוה?

א' האם מותר להחזרה ולמולוה ואח"כ לבשלה.

ב' האם מותר לצלותה ע"י שפור.

ג' האם מותר להניחה ע"י חללים.

מבחן 70 וישלח

פסחים ס"ח. עד ע"א.

ס"ח: האם מיוחיו הקריבים של הפסח דוחה

שבת ומדוע (גמרא ורש"י)?

א' ל"א דוחה כלל מכשירי מצוה, ולרובנו אינו

דוחה.

ב' אף לרובנו דוחה משום שהחביבה מצוה בשעתה.

ג' אף לרובנו דוחה משום שעד הערב זה יסירה.

ס"ח: האם לרובנו מותר לחתור במקדש יכלה

לזה מהפסח ביד?

א' אסור.

ב' מותר.

ג' מחלוקת אמוראים.

ס"ט: עירל גדול שלא מל, או טמא מות שלא

התחיל להטירה, או טמא שרץ שלא נטרה, או

מי שהיה בדרך רחוקה, ולא עשו פסח, מי מהם

חייב כרת?

א' עירל, אבל טמא שרץ זה תלוי במחלוקת אם

שוחטים ודורקים על טמא שרץ.

ב' עירל וטמא שרץ.

ג' עירל וטמא מת וטמא שרץ.

ס"ט: מאיזה מין בהמה מביאים פסח והגיגה

י"ד (גמרא ורש"י)?

א' פסח דווקא מצאן זכר בן שנתו, והגיגה אף מבקר

ומקריבה וכת שתי שנים.

ב' פסח דווקא מצאן זכר בן שנתו, ובתגיגה

מחלוקת.

ג' פסח דווקא מצאן זכר, ובתגיגה מחלוקת, ושניהם

באים מבן שתי שנים.

ע. באיזה אופן המצוה קופיץ ב"ד צריך

להטבילו?

א' אם התשא מת ב"ד או שריה גוסס ב"ג.

ב' בפסח הבא במזבח.

ג' הל' י"ד להיות בשבת, או שמצאן בט"ו.

ע. האם תגיגה י"ד דוחה שבת?

א' דוחה.

ב' אינה דוחה.

ג' מחלוקת.

ע"א: האם יש חיוב שמהו בשלמי שמהו

כלל יום טוב וחול המועד (גמרא ורש"י)?

א' בכל הלילות.

ב' בכל הלילות חוץ מליל י"ד ראשון.

ג' רק בלילות י"ד.

מבחן 69 ויצא

פסחים ס"ד: עד ס"ז:

ס"ד: כיצד היו נותנים את דם הפסח על גבי

המזבח?

א' מציפה.

ב' בזריקה אחת כנגד היסוד.

ג' שתי תמנות שרש ארבע.

ס"ה: לרבי יהודה שהיו זורקים על המזבח מהדם

שעל הרצפת, מדוע אין דם התמניצית מנטל את

דם התפס?

א' דם'ל שגם דם התמניצית ראוי לכפרה.

ב' דם'ל שאין דם מנטל דם.

ג' שתי התשובות נכונות.

ס"ה: מתי היו הנותנים הולכים בתוך הים ולא

על האיציבאבות?

א' רק בהולכת ציצית למערכה.

ב' גם בהולכת אברים לכבש.

ג' בכל העובדות.

ס"ו: מה הקורא למי שכועס?

א' הכמותו תבואתו מטהלקת.

ב' אפילו אם פסקו לו גדולה מורידים אותו מגדולתו.

ג' שתי התשובות נכונות.

ס"ז: האם מצוה זכר וזה נדה ויולדת מקריבים

פסח הבא בטומאה?

א' מקריבים.

ב' אין מקריבים.

ג' מצוה מקריב, וזכר נדה ויולדת אין מקריבים.

ס"ז: מי נטמא משכב ומושב, ומי אסור במחנה

שכינה ולויה ומותר במחנה ישראל?

א' זב.

ב' מוציב.

ג' מצוה נטמא משכב ומושב, וזכר אסור במחנה

שכינה ולויה ומותר במחנה ישראל.

מבחן 68 תולדות

פסחים ס"א. עד ס"ד.

ס"א: פסח ששחרו לוקו או לאלו שלא נמנו עליו

או לערלים, מה דינו בדיעבד?

א' כשר.

ב' פסול.

ג' לוקו כשר, ולא לו נמנו או לערלים פסול.

ס"א: כמה נחלקו רב חסדא ורבא (פסחים ס"א)?

א' מזה הדין בשחרות פסח לשם מולים וערלים.

ב' מזה הדין בשחרות פסח לשם מולים על מנת

שבזריקה יתקפר בו ערלים.

ג' והאם מחשבת שלא לאוכלו פוסלת בזריקה.

ס"ב: איזה דין דלהלן לגבי טומאה בפסח אינו

נכון?

א' טמא אינו יכול לשלוח פסחו להקריבו ע"י אחר.

ב' פסח שננטא והחל של זורק את הדם.

ג' פסח שננטא כידת מחבש נפסל כולו להקריבה.

ס"ב: פסח שנעברה שנתו ושחרו שלא בזמנו

לשם פסח, האם הוא כשר?

א' כשר.

ב' פסול.

ג' מחלוקת.

ס"ג: באיזה קרבן יש מלקות בשחרו על החמץ

לפי רבי שמעון?

א' פסח בזמן הקדמתו ושאר זבחים אף בזמנו, אם

נשחרו לשמן.

ב' פסח בזמן הקדמתו אם נשחרו לשמן, ושאר זבחים

אף בזמנו, שלא לשמן.

ג' פסח שנשחרו לשמן אף שלא בזמן הקדמתו, ושאר

זבחים אף בזמנו, שלא לשמן.

ס"ד: לוי אסור שריה חמץ בשעת שחיטת

הפסח (גמרא ורש"י)?

א' דווקא לשחרו או לזרוק.

ב' לשחרו או לזרוק או לאחד מבני החבורה.

ג' אפילו לאדם אחר אסור אם הרמץ בתוך העזרה.

ס"ד: מדוע היה הפסח נשחר בשלש כותה?

א' מפני שלא היה מספיק מקום בכח אחת או שניים.

ב' כדי שלא יהיו רבים מדי בכל כות.

ג' דכתיב "ושחטו אותו כל מבל עדת ישראל".

מבחן 67 חיי שרה

פסחים נ"ז: - ס:

נ"ז: מה ענינו ששחר איש כפר בקרא?

א' שחטבו שתי ידי.

ב' מיתה.

ג' עונשו שמוח לעולם הבא.

נ"ח: מתי היו שוחטים את התמיד של בין

הערבים בערב שחר נשבח?

א' י"א בשח ומזבח, וי"א בשבח ומזבח.

ב' י"א בשח ומזבח, וי"א בשבח ומזבח.

ג' י"א בשח ומזבח, וי"א בשבח ומזבח, וי"א

בשבח ומזבח.

נ"ח: מה היה קודם לתמיד של שחר וזה היה

מאחר לתמיד של בין הערבים?

א' הקטורת.

ב' הקטורת קודמת לשל שחר, והבזבים מאחרים

לשל בין הערבים.

ג' הדלקת הנרות קודמת לשל שחר, וקרבן מוסף

מאחר לשל בין הערבים.

נ"ט: מה היה הסדר בערב פסח לאחר הקרבת

התמיד?

א' י"א קטורת פסח ונרות, וי"א פסח נרות וקטורת.

ב' י"א פסח קטורת ונרות, וי"א קטורת נרות ופסח.

ג' י"א פסח קטורת ונרות, וי"א פסח נרות וקטורת.

נ"ס: על מה נאמר בגמרא (פסחים נ"ח - ס)

הפסח שחטנו וזרנו?

א' למה לרבי עקיבא לא חוששים שיקריבו נדרים

ונדרות אחריו תמיד של בין הערבים.

ב' למה לרב פפא שמעלים טהא מסומית לראש

המזבח לא חוששים שיקטירו אותה בלילה.

ג' מדוע בסתמא לא חוששים שקרבן נשחט

במחשבת הפוסלת.

ס. איזו מחשבה אינה פוסלת אלא בשחרות?

א' ע"מ לאוכלו חוץ לזמנו.

ב' לשם בעלים אחרים.

ג' פסח שנשא לשם אלו שאינם יכולים לאוכלו.

ס. קרבן שחוקר של לשמנה, מה דינו

(רש"י)?

א' בכל הבהרים כשר אלא שלא נעלה לבעלים לשם

חובה, חוץ מחטאת שפסלה לגמרי.

ב' בכל הבהרים כשר אלא שלא נעלה לבעלים לשם

חובה, חוץ מפסח וטהא שפסלה לגמרי.

ג' בכל חללים עולה לשם חובה, חוץ מפסח

וחטאת שאינם עולים לשם חובה.

הדרך להתענג בידיעת התורה

מחזור שני ומורחב של הסדנא

ללמוד

להנות

ולזכור

לפרטים ולהרשמה

055-400-7977

פעילות מכון 'תמצית'

בעשרת השנים האחרונות מכון 'תמצית' מחלק מידי חודש 15.000 עותקים של סיכומי גמרא הלכה ומוסר, המסייעים ללומדים רבים לחזור ולזכור את תלמודם.

מטרת הסיכומים איננה רק לסייע לחזרה ולזכרון, הסיכומים נערכים תוך שימת לב לתת ללומדים בהירות ומתיקות מיוחדת בתלמודם.

מלבד ההשקעה הרבה בכתיבת הסיכומים עצמם, מושקעת מחשבה רבה כיצד להשתמש בכלים מקצועיים רבים ומגוונים שמטרתם לחבר את הלומד בצורה חזקה לחומר הנלמד.

כלים אלו הם פרי עמל והשקעה של מאות שעות לימוד וחקירה מה מביא את הלומד לידיעה רחבה בש"ס ופוסקים, וללימוד מתוך חוויה והנאה.

לצורך הבנת נושא זה נלמדו לעומק סוגיות רבות בתלמוד העוסקות בנושא זה במישרין או בעקיפין, וכן נלמדו בצורה יסודית מאות מקורות מדברי רבותינו גדולי הדורות לאורך ההיסטוריה, ונקראו עשרות ספרים ישנים וחדשים העוסקים בתחום זה.

בחינה נוספת נעשתה ע"י התחקות אחר דרכי צמיחתם של תלמידי חכמים, ושימושם בכלים אלו, מטרת בדיקה זו היתה בכדי לבחון את השפעת כל כלי במישור המעשי ועמידתו במבחן המציאות: האם כך גדלים תלמידי חכמים אמיתיים.

רבות מהתובנות שנלמדו הוטמעו בתוך הסיכומים, במטרה שהלומדים יתחברו לחומר הנלמד ויהנו מהחזרה וע"ז הם ידעו את תלמודם טוב יותר.

לומדים רבים משתמשים בכל חודש בסיכומים, ומעידים על התועלת המורחבת שהם מקבלים מהם. אנו גובי הידע, אלא גם לקבלת בהירות והנאה בלימוד.

לאחר תקופה ארוכה של לימוד נושא הזכרון וההנאה בלימוד לעומק, הגיע הזמן לשותף את הציבור בתובנות חשובות אלו, במטרה לסייע לכל אחד להגיע למתיקות וידיעת התורה. כמו כן מתוך הבנה שאין די בידיעת הכלים להגיע למתיקות והנאה בלימוד, בלא תרגול מעשי, נלמד לעומק גם מהי הדרך לממש בפועל את הדברים, כאשר יסודות הדברים נכונים לכל נושא בו האדם רוצה להתקדם ולהתפתח, תוך התאמת הדברים לכל כלי המסייע למתיקות וידיעת התורה. לצד ההעמקה בתחום והכנת סדרת השיעורים נערכו שיחות עם לומדים רבים, ועי"ז נבנה גם מתווה מיוחד לאבחון אישי, במטרה להתאים את הכלים הנדרשים המתאימים והנצרכים לאותו לומד באופן מיוחד. כלים חשובים אלו עומדים לרשות הציבור בסדרת שיעורים, בה ימסרו לשומעים כלים חשובים רבים שיביאו אותם בסייעתא דשמיא למתיקות בלימוד וידיעת התורה.

לאור הצלחת הסדרה הראשונה של השיעורים, אנו פותחים בס"ד סדרה נוספת ומורחבת של השיעורים.

כל זה בקורס המיוחד מבית סיכומי 'תמצית' שיגרום לך בסייעתא דשמיא ללמוד להנות ולזכור.

עיקרי התכנים בקורס

ביאור מקיף על מעלת ידיעת התורה, והקשר המובהק בין הדרכים למתיקות והנאה בלימוד, לדרכים לזכירת הלימוד לטווח ארוך. הסבר מפורט על דרכי פעילות מערכת הזכרון המופלאה וכוחה העצום, סיבת השכחה, והדרך לחזק מערכת זו ולהשתמש בה בצורה טובה ונכונה. עשרה כלים לחיזוק ההנאה מהלימוד ולידיעת התורה, כלים שעל ידם צמחו כל תלמידי החכמים, ביאור מקיף על כל כלי, ודרכי השימוש בו. פירוט הכלים שעל ידם האדם יכול להתקדם בחיים, בכל תחום, ובפרט בענין מתיקות והנאה מהלימוד, והסבר כיצד להשתמש בכלים אלו כדי לחזק את החיבור ללימוד ואת ההנאה והזכרון. הדרכה מעשית ומפורטת על דרכי הלימוד, החזרה, הסיכומים, ההכנה למבחנים, ועוד. באלו כלים ניתן וצריך להשתמש בלימוד התורה, מלבד בכח השכלי. כל התכנים בנויים ומבוססים על מאות מראי מקומות, שנלמדו בעיון במשך כמה שנים, ולובנו עם תלמידי חכמים ולומדים רבים, ותועלתם בדוקה. שמיעת הקורס תוך מימוש הכלים שינתנו בו, יביאו בסייעתא דשמיא לחיזוק עצום של החיבור והקשר השכלי והרגשי ללימוד התורה, להנאה בלימוד, הגברת המוטיבציה, התמדה ורצון ללמוד כמה שיותר, להבנה עמוקה, לסיפוק והצלחה, להשגת יעדים, להצלחה במבחנים, ולזכירת עוד ועוד סוגיות בצורה בהירה. הדברים ילובנו לעומק ובצורה מעניינת וברורה, ככל שמסגרת השיעורים תאפשר.

נקודות שנעמוד עליהם בסייעתא דשמיא:

- א'** מה ההסבר לעובדה שידיעותיהם של התלמידי החכמים גבוהים משל הלומדים הרגילים בהפרש עצום, למרות שההפרש בשעות הלימוד אינו גדול כ"כ, האם הדבר תלוי בכשרון, או בכלים שמשתמשים בהם אותם תלמידי חכמים?
- ב'** האם החזרה היא הכלי העיקרי לידיעת התורה, והדבר מחייב כל לומד להשקיע זמן רב בחזרה, או שהחזרה היא כלי חשוב מתוך מגוון כלים נוספים, והא בלא הא לא סגי?
- ג'** האם עלינו לקבל כעובדה מוגמרת את המציאות שאיננו זוכרים חלק גדול מתלמודינו, או שהדבר ניתן לשינוי?
- ד'** מה ההסבר לתופעה שלמרות שהבריאה כולה בנויה בצורה מופלאה עם חכמה אינסופית, כח הזכרון שלנו בתלמודינו הוא כושל במיוחד?
- ה'** מה ההסבר לדברי הגמרא (עירובין נ"ד:): על הצורך בחזרה 'ידעי רבנן להא מילתא ועברי עלה', האם כוונת הגמרא שמדובר בהנהגה שאינה ראויה, או שיש כאן הדרכה למעשה?
- ו'** האם יתכן שני אנשים באותה רמת זכרון ואותם שעות לימוד, אחד יזכור פי מאה יותר מחבירו?
- ז'** מהי הדרך באופן כללי למי שרוצה להתקדם בחיים בצורה משמעותית, ומהי הדרך המיוחדת לכך בנושא ידיעת התורה?

- ח'** מהי סיבת הצורך לצאת להתאווור מידי פעם באמצע הלימוד, והאם ניתן להקטין את הצורך בזה?
- ט'** חז"ל (קידושין ל.) מגדירים את רמת הידיעה הנצרכת כרמה של שליפת התשובה באופן מיידי, כאדם ששואלים אותו אם מותר לו לישא את אחותו, האם הדבר אפשרי?
- י'** כיצד מגיעים למצב שבו הידיעות מכפילות את עצמם שוב ושוב (כמו 16-8-4-2-1 וכו'), ולא מתווספות בצורה קבועה (כמו 5-4-3-2-1)?
- יא'** האם ניתן להעלות ולחזק את כשרון הזכירה, או שכל אחד ישאר פחות או יותר עם רמת כח הזכרון עימה הוא נולד?
- יב'** מה ההבדל בין 'תפיסה מצומצמת' בה נלמדת כל סוגיא בנושא בפני עצמו, לבין 'תפיסה מרחבית' בה כל סוגיא מתקשר לחברתה, ומהי השפעת התפיסה המרחבית על ההבנה וההנאה והזכרון?
- יג'** האם ניתן לחזק את ההנאה מהלימוד בכלים פשוטים, או שההנאה מהלימוד היא נחלת 'בני עליה' בלבד?
- יד'** מהי הדרך לעורר את כח הסקרנות ללימוד התורה, אצל מי שאין לו סקרנות כזו בצורה טבעית?
- טז'** באלו כלים האדם יכול להשתמש ללימוד התורה, מלבד כח הראיה והשמיעה והשכל?
- טז'** מהי הסיבה שרבי יוחנן הצטער כ"כ בפטירתו של ריש לקיש עד שמת בגלל זה, רק בגלל שהיה חסר לו את הקושיות של ריש לקיש על דבריו?
- יז'** כיצד ומתי צריך להשתמש בשיטת הסימנים?
- יח'** האם לידיעת התורה נצרכים כלים נוספים שאינם נצרכים לידיעת חכמות אחרות, ואלו כלים משותפים גם לידיעת התורה וגם לשאר ענייני הזכרון?
- יט'** האם ניתן לקצר את הזמן הנצרך לחזרות מחד, ומאידיך להגביר את המוטיבציה וההנאה מהחזרות?

תשובות לשאלות אלו, ולעוד שאלות רבות, בקורס המיוחד.

למי מיועד הקורס?

- ❖ בחורים, אברכים ובעלי בתים המעוניינים לחזק את ההנאה והידיעה שלהם בלימוד התורה.
- ❖ מלמדים המעוניינים ללמד את תלמידיהם בצורה מושכת ומעניינת במטרה שהדברים יישמרו אצלם לאורך ימים ושנים.
- ❖ כל מי שמעוניין לפתח את רמת הזכרון שלו.
- ❖ לומדים הנמצאים במסגרת של מבחנים, ומעוניינים להצליח במבחנים ולשמר את הידע לזמן רב (וכן לקבל מלגות או תעודות והסמכה לתפקידים הוראה ולימוד תלמידים).
- ❖ לומדים המעוניינים ללמוד בצורה של 'לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא'.
- ❖ כל לומד המעוניין לקדם את איכות לימודו לרמות אחרות לגמרי, בעיון או בבקאות ובכל צורת לימוד.

פרטים על הקורס

- ❖ הקורס יתקיים בעזרת ד' בצורה של שיעורים פרונטליים במקומות שיותאמו לביקוש, וכן יהיה ניתן לשמוע את השיעורים במערכת טלפונית.
- ❖ הקורס יכלול אחד עשר שיעורים של כ-45 דקות, בה נעמוד על יסודות הדברים.
- ❖ השיעור הראשון יהיה תמצית של עקרונות השיעורים, וישמש כהקדמה. לשיעור זה יכול להרשם גם מי שמעוניין בהתרשמות אישית ורוצה לבחון את התאמתו לסדרת השיעורים.
- ❖ מחיר הקורס הינו 60 ש"ח כפול 12 תשלומים. הנחה מיוחדת 20 הנרשמים הראשונים: 60 ש"ח כפול 10 תשלומים.
- ❖ מילגה מיוחדת לעומדים ביעדי הקורס, כסכום התשלום לקורס או חלקו. פרטים ימסרו בשיעור הראשון.
- ❖ השיעורים ימסרו בעזרת ד' בירושלים בני ברק ומודיעין עילית, ובמקומות נוספים לפי הביקוש, ע"י עורך סיכומי 'תמצית', החל מתחילת חודש טבת.

לפרטים ולהרשמה ☎ 055-400-7977

פרטים מדויקים על מועדי השיעורים ומיקומם יתפרסמו בקו תמצית שמספרו 02-3131-465 בשלוחת העדכונים.

לומד - דף היומי, עמוד היומי, דף היומי בהלכה, חפץ חיים, ואהבת חסד

אל תוותר על ה"אוצר"

♦ סיכומי תמצית ומבחני לדעת ♦

Bin*****3@gmail.com

הסיכומים והמבחנים כ"כ עוזרים.
איזו בהירות. ממש תענוג!!!
המבחנים זה מחייב מהנה ומדרבן.

85*****ael@gmail.com

אני עושה מבחני דרשו, מאד נעזר
בסיכומי תמצית הדף שכתובים בבהירות
וכן במבחנים שעוזרים לזכור את החומר

761***2@gmail.com

אני נבחן כבר כמה שנים בדף היומי מ"ב.
אין ספק שהמבחנים יש בהם תועלת
מרובה מאד.

הן בלימוד עצמו עמ"נ להיבחן
והן בדרבון בחזרה לקראת המבחן שהיא
תועלת אדירה.
השאלות תמציתיות ומסכמות באופן
מיוחד.

- המבחנים אמריקאיים-שבועיים וניתן לעשותם -

נ בטל: 073-7289-669 | בעמדות נדרים פלוס (לדעת) | במייל: 7692282@gmail.com

מבחני 'לדעת' מופיעים יחד עם סיכומי 'תמצית', ניתן לקבלם:

במייל: 7692282@gmail.com

בנקודות ההפצה ניתן לשמוע בטל' 0737-289-669 בשלוחה 4

בחודש זה (כ"ד חשוון-חנוכה) תתקיים הגרלה מיוחדת לכבוד התורה לומדיה ומשנניה
(בנוסף להגרלות השבועיות הקבועות)

פרס שני: זוכה בקורס היחודי "ללמוד, להנות ולזכור"

פרס שלישי: 10 זוכים ב-250 ₪ ביפה נוף

פרס רביעי: 10 זוכים ב: סט "קצות החושן" הוצ'
דז'ימטרובסקי + סט תמצית משנ"ב

כל מבחן מזכה בכניסה נוספת להגרלה!

תוכנת אוצר החוכמה

אוצר
החכמה

פרס
ראשון

הספריה היהודית הממוחשבת הגדולה בעולם